gemeente Krimpenerwaard

Vastgesteld op 13 juli 2021
Behorend bij raadsbesluit nummer
19.31321 / 89804

Griffier

Burgemeester

Kaders 2022

gemeente Krimpenerwaard

Kaders 2022

Zaaknummer: 193132181	**Behorend bij raadsbesluit nr:** 193132181 / 89804	**Documentnummer:** 193132181 / 94181

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **3**
1. Inleiding **4**
1.1 Incidentele dekking ten laste van reserves 5
1.2 Opbouw kadernota 6
2. Scenario's **7**
2.1 Proces 7
3. Vertrekpunt meerjarenbegroting 2022-2025 ..... **9**
3.1 Saldo vertrekpunt kaders 2022 9
3.2 Nieuw beleid 9
3.3 Algemene dekkingsmiddelen 10
3.4 Risicobeheersing 12
4. Aanpassingen meerjarenbegroting 2022-2025 ..... **13**
4.0 Bestuur en ondersteuning 14
4.1 Veiligheid 20
4.2 Verkeer, vervoer en waterstaat 23
4.3 Economie 27
4.4 Onderwijs 32
4.5 Sport, cultuur en recreatie 35
4.6 Sociaal domein 39
4.7 Volksgezondheid en milieu 44
4.8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 51
5. Indeling begroting **56**
5.1 Taakvelden 56
5.2 Paragrafen 56
6. Kaders voor de begroting 2022 ..... **57**
6.1 Financieel toezicht 57
6.2 Uitgaven 57
6.3 Inkomsten 57
6.4 Salarisontwikkelingen 57
6.5 Investeringen 57
6.6 Verbonden partijen 58
6.7 Financiering 59
6.8 Programmatisch werken 59
6.9 Subsidies 60
6.10 Sustainable Development Goals 60
6.11 Egalisatiereserve ICT 60
7. Lokale heffingen **62**
7.1 Onroerende-zaakbelastingen (OZB) en overige ongebonden heffingen 62
7.2 Gebonden heffingen 62
Bijlagen **63**
Bijlage 1 - Toelichting op nieuw beleid 63
Bijlage 2 - Nieuw beleid naar categorie 69

1. INLEIDING

In de financiële verordening gemeente Krimpenerwaard 2019 (artikel 4) is opgenomen dat het college van B&W aan de gemeenteraad een nota aanbiedt met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de begroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming. Met het vaststellen van deze “kaders 2022” geeft de gemeenteraad richting mee aan het college voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2022-2025.

Het proces van het opstellen van de komende meerjarenbegroting zal worden gekenmerkt door de financieel onzekere tijden die gelden voor de meeste, zo niet alle gemeenten in Nederland. De oorzaken hiervan zijn divers. Zo is binnen het sociaal domein sprake van stijgende kosten. Niet alleen voor jeugdzorg, maar ook binnen de WMO. Voor 2021 heeft het Rijk weliswaar extra middelen aangekondigd, maar structureel zijn er nog geen toezeggingen gedaan en wordt verwezen naar een nieuw kabinet, dat de komende jaren mogelijk ook nog moet gaan bezuinigen. Ook is er nog geen zicht op de structurele (financiële) effecten als gevolg van COVID-19. Datzelfde geldt voor de herijking van het Gemeentefonds. Eerst bleek dit nadelig uit te pakken voor Krimpenerwaard en nu lijkt het de komende jaren juist weer voordeliger uit te pakken. Zekerheid over de uitkomsten is er op dit moment echter nog niet en dat maakt verwerking in de begroting lastig. Een proces dat ook met veel onduidelijkheid en onzekerheid is omgeven betreft de invoering van de Omgevingswet. Zowel de gevolgen voor de begroting als de datum waarop de wet in werking treedt, zijn op dit moment nog niet helder. Tenslotte zien we ook dat het duurzaamheidsvraagstuk in de nabije toekomst forse investeringen met zich meebrengt voor gemeenten.

De hiervoor genoemde ontwikkelingen en onzekerheden zijn onderdeel van een trend die al eerder is ingezet. Zo is bij het opstellen van de begroting 2021 al € 5 miljoen aan structurele financiële ruimte gezocht en gevonden. Wij houden er vooralsnog rekening mee dat Krimpenerwaard zich de komende jaren geconfronteerd ziet met nog eens extra structurele lasten van tussen € 2 miljoen en € 10 miljoen. Om deze financiële uitdaging het hoofd te kunnen bieden, zijn we samen met de gemeenteraad een traject gestart om te komen tot verschillende scenario’s en bezuinigingsmogelijkheden. Afhankelijk van het daadwerkelijk verwachte tekort voor 2022 en verder besluit uw raad welke van de mogelijkheden ingezet worden om tot een sluitende begroting te komen. De bezuinigingsmogelijkheden zijn onderdeel van een apart raadsvoorstel dat tegelijkertijd met de kaders voor 2022 wordt behandeld. Verderop in de kadernota treft u wel een beschrijving aan van de gehanteerde werkwijze bij het opstellen van de scenario’s en bezuinigingsmogelijkheden.

De basis voor deze kaders wordt gevormd door de op 10 november 2020 vastgestelde begroting 2021 met de meerjarenraming. Deze begroting is structureel sluitend en laat 3 positieve jaarschijven zien. Alleen in de jaarschijf 2023 is sprake van een tekort. Voor deze kadernota betekent dit dat alleen de jaarschijf 2023 een negatief saldo als vertrekpunt heeft. Vanuit dit vertrekpunt is geïnventariseerd op welke onderdelen we vanuit het collegeprogramma intensivering van beleid vooralsnog noodzakelijk vinden, waar we verwachten dat inkomsten en uitgaven gaan veranderen en welke investeringen op ons afkomen. De aanvragen zijn ingedeeld in de volgende categorieën:

1. **Collegeprogramma** : betreft invulling en uitwerking van de beleidsspeerpunten uit het Collegeprogramma
2. **Noodzakelijk** : betreft aanpassingen op basis van wettelijke voorschriften, reeds aangegane verplichtingen en/of reeds genomen besluiten. Dit kan zowel bestaand als nieuw beleid betreffen.
3. **Beleidskeuze** : betreft aanvragen die niet onder de andere categorieën vallen.

Door de hele kadernota heen zijn de aanvragen telkens met bovenstaande kleuren weergegeven, zodat duidelijk is tot welke categorie ze behoren. In bijlage 2 is een overzicht van alle aanvragen per categorie opgenomen.

De investeringen voor de komende jaren zijn op basis van dezelfde hiervoor genoemde driedeling opgenomen in de kadernota. De hieruit voortvloeiende lasten in verband met rente en afschrijving zijn ook verwerkt, voor zover deze van invloed zijn op het saldo van de exploitatie. Voor de meeste investeringen geldt dat het investeringen betreft die ten laste worden gebracht van voorzieningen. De structurele effecten vanuit de jaarrekening 2020 zijn, voor wat betreft de kapitaallasten (= rente en afschrijving), in lijn met voorgaande jaren, nu nog niet meegenomen. Zodra de jaarrekening 2020 door uw raad is vastgesteld, worden de kapitaallasten geactualiseerd en rechtstreeks verwerkt in de 2e tussentijdse rapportage 2021.

Bij de nieuwe aanvragen voor zowel exploitatie als investeringen is rekening gehouden met de nieuwe bestuursperiode die in 2022 start na de gemeenteraadsverkiezingen. Zoveel als mogelijk is gekozen voor een beleidsarme kadernota om het nieuwe bestuur ruimte te geven om eigen keuzes te maken.

Naast de saldi uit de meerjarenraming van de begroting 2021, zijn ook de financiële effecten uit de 1e tussentijdse rapportage 2021 meegenomen. Deze laat structureel een klein positief saldo zien. De reden voor de kleine plus is tweeledig. Enerzijds is de positieve uitkomst van de septembercirculaire 2020, als onderdeel van het dekkingsplan bij de begroting 2021, al meegenomen in de 1e begrotingswijziging 2021. Zie ook de tabel verderop. Anderzijds zijn de structurele effecten vanuit de jaarrekening 2020 met betrekking tot het sociaal domein ook nog niet meegenomen.

Bij de Jaarrekening 2020 is een toename van de jeugd- en Wmo-lasten met bijna € 1 miljoen geconstateerd. De structurele doorwerking van deze toename in de begroting van 2021 en verder nemen wij mee in de 2e Tussentijdse rapportage 2021. Eerst willen wij zicht krijgen op de achterliggende oorzaken van deze toename vanuit een nadere analyse. Ook geeft een prognose voor heel 2021 op grond van de betaalgegevens van nog maar 1 kwartaal over 2021 nog een onvoldoende beeld of de verhoging van structurele aard is. Tenslotte wordt naar verwachting bij de Meicirculaire 2021 bekend wat de gevolgen zullen zijn van de eenmalig hogere rijksbijdrage bij Jeugd. De financiële effecten van de Meicirculaire nemen we mee in de 2e Tussentijdse rapportage 2021. Hierbij doen we de raad een afgewogen voorstel.

Omschrijving	2022	2023	2024	2025
Structureel saldo meerjarenbegroting 2021 (na wijzigingen)	**160**	**-356**	**40**	**40**
Structureel saldo meerjarenbegroting 2021 (na wijzigingen)	**160**	**-356**	**40**	**40**
Structureel saldo 1e Tussentijdse rapportage 2021	**73**	**73**	**73**	**73**
Saldo meerjarenbegroting 2021 na 1e Tussentijdse rapportage	**233**	**-283**	**113**	**113**
Aanpassingen beleid:				
Collegeprogramma	-188	-188	-88	-88
Noodzakelijk	-714	-645	-645	-645
Beleidskeuze	-496	-411	-266	-266
Totaal aanpassingen kadernota	**-1.398**	**-1.244**	**-999**	**-999**
Waarvan incidenteel:				
Collegeprogramma	100	100	-	-
Noodzakelijk	69	0	-	-
Beleidskeuze	230	145	-	-
Incidenteel saldo aanpassingen kadernota	**399**	**245**	**-**	**-**
Structureel saldo kaders	**-766**	**-1.282**	**-886**	**-886**

Bedragen x € 1.000

Zoals uit het voorgaande wel blijkt geven de meerjarige saldi zoals gepresenteerd in deze kadernota nog geen zekerheid ten aanzien van het uiteindelijke saldo van de meerjarenbegroting 2022-2025. Het is nog te vroeg om daar op vooruit te lopen. Naast reeds genoemde onzekerheden en onduidelijkheden is ook de uitkomst van de meicirculaire 2021 nog niet meegenomen in het saldo van deze kadernota en is ook de aanpassing van de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen nog niet verwerkt. Richting de begrotingsbehandeling in november worden de gepresenteerde meerjarige saldi verder uitgewerkt en geactualiseerd.

1.1 Incidentele dekking ten laste van reserves

In het voorgaande wordt het structurele saldo als uitgangspunt gepresenteerd. Voor de incidentele aanvragen geldt dat deze vooralsnog ten laste van reserves worden gebracht. Hiermee zijn ze niet van invloed op het saldo van de exploitatie. In onderstaand overzicht is te zien voor welke bedragen er per programma en jaarschijf incidenteel een beroep wordt gedaan op de algemene en bestemmingsreserves. De betreffende aanvragen die hiermee worden gedekt, zijn wel toegelicht in deze nota.

	2022	2023	2024	2025
Reserve Sociaal Domein	**155**	**70**	**-**	**-**
Sociaal Domein	155	70	-	-
Algemene reserve*	**244**	**175**	**-**	**-**
Sociaal Domein	69	-	-	-
Volksgezondheid en milieu	100	100	-	-
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	75	75	-	-
Eindtotaal	**399**	**245**	**-**	**-**

Bedragen x € 1.000

* Vooralsnog is aangegeven dat de Algemene reserve wordt ingezet ter dekking van de betreffende onderliggende aanvragen. Of dit daadwerkelijk nodig is, hangt af van het uiteindelijke saldo van de meerjarenbegroting 2021. Indien het saldo toereikend is, hoeft voor de incidentele posten geen of een lager beroep te worden gedaan op de Algemene reserve.

1.2 Opbouw kadernota

Voor de opzet van de kadernota 2022 is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij zowel voorgaande kadernota's als bij de presentatie van de begroting 2021. Eerst wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op het proces met betrekking tot het werken met scenario's. Vervolgens laat hoofdstuk 3 de financiële opbouw van het saldo van deze kadernota zien. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de aanpassingen op de meerjarenbegroting en de gevolgen die deze hebben. Dit betreft zowel beleidsmatige als financiële aanpassingen. Hoofdstuk 5 gaat in op de indeling van de begroting. Vervolgens worden in hoofdstuk 6 de bij het opstellen van de meerjarenraming 2022 te hanteren kaders toegelicht. Deze kaders vinden hun oorsprong zowel in door externe partijen opgelegde regels als in interne, door ons zelf opgelegde, criteria. Tenslotte wordt in hoofdstuk 7 ingegaan op de lokale heffingen. Daarna volgt nog een aantal bijlagen.

2. SCENARIO'S

Op 10 november 2020 heeft de gemeenteraad de meerjarenbegroting 2021 inclusief 1e begrotingswijziging vastgesteld. Om tot een sluitende begroting te komen is er naar ca. € 5 miljoen aan structurele ruimte gezocht. Deze is veelal gevonden in financieel technische voorstellen en binnen de budgetten voor bedrijfsvoering, waardoor de lucht uit de begroting is. Zoals gecommuniceerd met de raad zijn er ook de komende jaren ontwikkelingen die er voor kunnen zorgen dat we ons als gemeente geconfronteerd zullen zien met tekorten. Dit heeft onder andere te maken met:

- Lastenontwikkeling binnen het sociaal domein
- Herijking Gemeentefonds
- Structurele effecten COVID-19
- Invoering Omgevingswet
- Mogelijke bezuinigingen Rijk
- Etc.

Voor al deze onderwerpen geldt dat nog duidelijk moet worden wat de exacte omvang en impact ervan is op onze begroting voor 2022 en verder. Duidelijk is wel dat ze, ook al zijn we een financieel gezonde gemeente, leiden tot tekorten voor de komende jaren die kunnen oplopen tot van enkele tot vele miljoenen euro's. Gezien deze financiële uitdagingen heeft de gemeenteraad bij de behandeling van de begroting 2021 een motie (M20-081) aangenomen. In deze motie wordt het college verzocht om de raad tijdig enkele scenario's voor te leggen aan de hand waarvan keuzes gemaakt kunnen worden. Wij zijn hiermee voortvarend aan de slag gegaan en bieden u tegelijkertijd met de behandeling van deze kadernota een palet aan bezuinigingsmogelijkheden aan die kunnen worden ingezet om nu en in de toekomst te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting. Onderstaand wordt een korte toelichting gegeven op het proces om te komen tot scenario's en bezuinigingsvoorstellen. Voor de inhoud van de bezuinigingsvoorstellen wordt verwezen naar het separate voorstel hierover.

2.1 Proces

2.1.1 "Weertypen"

Zoals aangegeven is het op dit moment nog niet duidelijk wat de hoogte van het verwachte meerjarige tekort zal zijn. Voorstel is dan ook om voor de omvang van het verwachte tekort vooralsnog te werken met reële bandbreedtes. Deze bandbreedtes zijn vertaald naar 4 "weertypen" (scenario's):

Weertype	Omvang tekort
Zon	€ 0
Bewolkt	€ 0 - 3 miljoen
Regen	€ 3 - 6 miljoen
Storm	€ 6-10 miljoen

Pas na de vorming van een nieuw kabinet wordt er meer duidelijk over het weertype waarmee we te maken krijgen voor 2022 en verder. Op zijn vroegst zal dit zijn bij de septembercirculaire 2021, maar waarschijnlijker is dat het pas bij de decembercirculaire is. Om te bepalen welke bezuinigingsmogelijkheden ingezet mogen worden om tot een sluitende begroting te komen, hoeft echter niet tot die tijd gewacht te worden. De discussie over welke mogelijkheden bij welk "weertype" ingezet mogen worden kan door de gemeenteraad al bij deze kadernota worden gevoerd. Daarbij kan ook de afweging worden gemaakt over inzet van welke mogelijkheden de huidige gemeenteraad reeds een beslissing kan en wil nemen en wat wordt overgelaten aan een nieuwe raad, als onderdeel van het dekkingsplan voor de meerjarenbegroting 2023. Dit alles uiteraard wel binnen de kaders die gelden om ook voor 2022 tot een structureel sluitende begroting te komen. Wij bieden u hiertoe een separaat voorstel met bezuinigingsmogelijkheden aan dat tegelijkertijd met de kaders in de gemeenteraad kan worden behandeld. Hierin doen wij u ook een voorstel voor de inzet van de mogelijkheden in de tijd.

2.1.2 Begrotingsscan

Onderdeel van het traject om te komen tot bezuinigingsmogelijkheden is een cijferanalyse waarbij de gemeente Krimpenerwaard op een aantal onderdelen wordt vergeleken met andere gemeenten en met zichzelf. Deze analyse bestaat uit 4 onderdelen:

1) Vergelijk met andere gemeenten die het meest op Krimpenerwaard lijken. Op basis van gegevens die het ministerie van BZK verzamelt worden de gegevens voor Krimpenerwaard vanaf 2017 vergeleken met:
   - gemeenten in dezelfde grootteklasse (aantal inwoners)
   - gemeenten met dezelfde centrumfunctie en sociale structuur
   - gemeenten met dezelfde Algemene uitkering per inwoner

   Op basis van gewogen gemiddelde van de 3 vergelijkingen volgt hieruit op welke taakvelden onze gemeente relatief meer geld uitgeeft dan vergelijkbare gemeenten. Gedachte hierachter is dat als een gemeente meer geld uitgeeft aan een taakveld dan vergelijkbare gemeenten de kans op bezuinigen op die taakvelden groter is.

2) Vergelijk van de uitgaven van Krimpenerwaard met zichzelf. Waar geven wij relatief veel geld aan uit? De kans om te bezuinigen op taakvelden waar veel geld in omgaat is groter dan op taakvelden waaraan weinig geld wordt besteed.

3) Vergelijk tussen realisatie- en begrotingscijfers. Op welke taakvelden is er jaarlijks budget over en/of wordt er overgeheveld naar het volgende jaar.

4) Analyse van de bestuurlijke prioriteiten (o.b.v. aantallen motie, amendementen en raadsvragen). Als een taakveld een lage politieke prioriteit heeft, is het draagvlak kleiner en de kans dat je er op kunt bezuinigen mogelijk groter dan als iets politiek heel belangrijk is.

Door middel van het toemeten van punten aan scores en hanteren van wegingsfactoren ontstaat een begrotingsscan die een beeld geeft van de uitgavenstructuur van Krimpenerwaard en waar ruimte lijkt te zitten. Het geeft een indruk van het bezuinigingspotentieel van onze gemeente en van mogelijke zoekrichtingen. Dit kan worden vertaald in een top 25. Hierbij kan nog wel worden opgemerkt dat het niet automatisch betekent dat er in elk van de betreffende taakvelden daadwerkelijk sprake is van ruimte. Het is een hulpmiddel.

De uitkomsten van deze cijferanalyse zijn ook gedeeld met de (delegatie) van de auditcommissie ter informatie en voorbereiding op hun bijdrage aan het traject van bezuinigingsmogelijkheden.

2.1.3 Samen met auditcommissie

Om voorbereid te zijn op elk “weertype”, met bijbehorende omvang van het mogelijke tekort, is gezocht naar bezuinigingsmogelijkheden die bij elkaar voldoende financiële ruimte opleveren zodat er ook nog keuzes gemaakt kunnen worden.

Als college hebben wij, samen met de gehele organisatie, onderzocht welke bezuinigingsmogelijkheden we zien en waarvan wij vinden dat we die kunnen voorleggen aan en bespreken met de gemeenteraad. Daarnaast is ook door de auditcommissie, namens de gemeenteraad, gekeken naar mogelijkheden om te komen tot bezuinigingen. Enerzijds hebben de commissieleden hierbij individueel en/of samen met hun fractie gekeken naar de taakvelden in de begroting waarop wat hun betreft bezuinigingen mogelijk zijn en hier ook voorstellen voor gedaan. Anderzijds hebben de leden ook aangegeven op welke taakvelden zij bezuinigingen minder reëel of onwenselijk achten.

Op basis van deze werkwijze bieden wij u ter bespreking en besluitvorming een separaat voorstel aan met daarin de bezuinigingsmogelijkheden die dit heeft opgeleverd. De hierin opgenomen mogelijkheden hebben betrekking op alle programma’s binnen de begroting en raken de taken en dienstverlening van onze gemeente over de volle breedte.

3. VERTREKPUNT MEERJARENBEGROTING 2022-2025

3.1 Saldo vertrekpunt kaders 2022

De voorliggende nota Kaders 2022 brengt in beeld welke ontwikkelingen en voorstellen van invloed zijn op de nog op te stellen begroting 2022-2025.

Het vertrekpunt voor het opstellen van de begroting 2022 is de jaarschijf 2022 uit de meerjarenbegroting 2021. Deze begroting is structureel sluitend en laat 3 positieve jaarschijven zien. Alleen in de jaarschijf 2023 is sprake van een tekort. Voor deze kadernota betekent dit dat alleen de jaarschijf 2023 een negatief saldo als vertrekpunt heeft.

Ten opzichte van de saldi uit de meerjarenbegroting 2021-2024 is er vervolgens een aantal mutaties die leiden tot een bijgesteld structureel saldo voor de jaren 2022-2025. Deze mutaties betreffen enerzijds de structurele begrotingswijzigingen voor 2021 en anderzijds de structurele effecten vanuit de 1e Tussentijdse rapportage 2021. Genoemde mutaties leiden tot nieuwe structurele saldi die als vertrekpunt voor de meerjarenbegroting 2022-2025 dienen. In onderstaand overzicht zijn deze mutaties en de structurele saldi weergegeven.

Jaarschijf	2022	2023	2024	2025
Structurele ruimte begroting (na wijzigingen)	**160**	**-356**	**40**	**40**
Structureel saldo meerjarenbegroting 2021 (na wijzigingen)	**160**	**-356**	**40**	**40**
1e Tussentijdse rapportage 2021				
Saldo 1e tussentijdse rapportage 2021	*60*	*73*	*73*	*73*
Waarvan incidenteel	*-13*	*-*	*-*	*-*
Structureel saldo 1e Tussentijdse rapportage 2021	**73**	**73**	**73**	**73**
Structureel saldo begroting 2022 - 2025	**233**	**-283**	**113**	**113**

Bedragen x € 1.000

3.1.2 Sociaal Domein

Bij het hierboven gepresenteerde vertrekpunt voor deze kadernota moet nog wel een kanttekening worden geplaatst. In de cijfers is nog geen rekening gehouden met de structurele effecten vanuit de jaarrekening met betrekking tot het sociaal domein. Zoals aangegeven in de inleiding is bij de jaarrekening 2020 een toename van de jeugd- en Wmo-lasten met bijna € 1 miljoen geconstateerd. De structurele doorwerking van deze toename in de begroting van 2021 en verder nemen wij mee in de 2e Tussenrapportage 2021. Eerst willen wij zicht krijgen op de achterliggende oorzaken van deze toename vanuit een nadere analyse. Vanuit de 2e Tussentijdse rapportage 2021 worden de cijfers vervolgens meegenomen in de begroting 2022.

3.2 Nieuw beleid

Ten opzichte van de begroting 2021 is sprake van een aantal nieuwe posten. Dit betreft zowel exploitatie als investeringen. In het onderstaande worden de totalen per jaarschijf gepresenteerd. Een nadere toelichting op de individuele posten is opgenomen in bijlage 1.

3.2.1 Exploitatie

Onderstaand is eerst een totaaloverzicht opgenomen van de structurele en incidentele lasten en dekking per programma.

	2022	2023	2024	2025
Structureel	**-999**	**-999**	**-999**	**-999**
Lasten	**-1.029**	**-1.029**	**-1.029**	**-1.029**
Bestuur en ondersteuning	-177	-177	-177	-177
Verkeer, vervoer en waterstaat	-76	-76	-76	-76
Sport, cultuur en recreatie	-132	-132	-132	-132
Sociaal Domein	-350	-350	-350	-350
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-295	-295	-295	-295
Dekking	**30**	**30**	**30**	**30**
Programma 3 - economische promotie	30	30	30	30

Incidenteel	**-**	**-**	**-**	**-**
Lasten	**-399**	**-245**	**-**	**-**
Sociaal Domein	-224	-70	-	-
Volksgezondheid en milieu	-100	-100	-	-
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-75	-75	-	-
Dekking	**399**	**245**	**-**	**-**
Bestemmingsreserve Sociaal Domein	155	70	-	-
Algemene reserve vrij vermogen	244	175	-	-
Eindtotaal	**-999**	**-999**	**-999**	**-999**

Bedragen x € 1.000

3.2.2 Investeringen

Onderstaand is per programma een overzicht opgenomen van het totaal van de investeringen per programma. Het betreft zowel nieuwe als vervangingsinvesteringen. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten zijn, voor zover van toepassing, verwerkt binnen onderdeel 3.2.1 Exploitatie.

	Investering	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-5.919**	**-2.173**	**-1.827**	**-729**	**-1.189**
Bestuur en ondersteuning	-5.655	-1.909	-1.827	-729	-1.189
Verkeer, vervoer en waterstaat	-150	-150	P.m.	P.m.	P.m.
Sport, cultuur en recreatie	-114	-114	-	-	-
Volksgezondheid en milieu	P.m.	P.m.	P.m.	P.m.	P.m.
Eindtotaal	**-5.919**	**-2.173**	**-1.827**	**-729**	**-1.189**

Bedragen x € 1.000

3.3 Algemene dekkingsmiddelen

Dekking van uitgaven kan op verschillende manieren plaatsvinden. Incidentele lasten kunnen incidenteel worden gedekt uit reserves of incidentele baten. Structurele lasten worden gedekt door structurele baten, tenzij expliciet anders vermeld. Voor uitgaven die betrekking hebben op periodiek onderhoud aan onze kapitaalgoederen (onder

andere wegen, gebouwen en openbare verlichting) wordt jaarlijks ‘gespaard’ door toevoeging van een bedrag aan de betreffende voorziening.

In de begroting presenteren wij u een volledig overzicht van de uitgaven, inkomsten en dekking, waarbij wordt ingegaan op het structurele of incidentele karakter ervan.
Het belangrijkste onderdeel van de dekking van de uitgaven zijn de algemene uitkering en de opbrengst van gemeentelijke belastingen.

3.3.1 Algemene uitkering

Volgens de provinciale kaders moet in de begroting minimaal uitgegaan worden van de in de meicirculaire 2021 gepresenteerde gegevens. Deze circulaire verschijnt waarschijnlijk pas eind mei of begin juni, waardoor het niet meer mogelijk is om de hierin opgenomen gegevens nog in deze kadernota te kunnen presenteren. U wordt daarom afzonderlijk over de meerjarige gevolgen van deze circulaire geïnformeerd. Uiteraard worden de uitkomsten wel meegenomen bij het opstellen van de begroting 2022. In 2022 verwachten we dat er geen grote gevolgen zijn op de algemene uitkering omdat de fondsbeheerders hebben besloten de besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds aan het volgend kabinet te laten. Dit betekent dat de invoering van de nieuwe verdeling opschuift naar 1 januari 2023.

Onderstaand kort een toelichting op een aantal onderdelen die nader worden uitgewerkt in de komende circulaires.

Invoering nieuw verdeelstelsel gemeentefonds
De afgelopen twee jaar hebben de fondsbeheerders samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gewerkt aan de nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Een nieuwe verdeling is nodig omdat de huidige verdeling niet meer goed aansluit bij de kosten van gemeenten. Dit geldt vooral voor het sociaal domein. Daarnaast is de manier waarop de verdeling rekening houdt met de verschillen in eigen inkomsten tussen gemeenten sinds 1997 niet meer geactualiseerd. Ook bestaat er al langer de behoefte de verdeling eenvoudiger te maken.
Inmiddels heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties mede namens de staatssecretaris van Financiën de adviesaanvraag ingediend voor de nieuwe integrale verdeling van het gemeentefonds per 1 januari 2023 bij de Raad voor het Openbaar bestuur.

Met de nieuwe verdeling streven de fondsbeheerders naar het oplossen van de geconstateerde knelpunten die de afgelopen jaren in verschillende adviezen en moties zijn benoemd, bijvoorbeeld over de verdeling van het sociaal domein en de mate waarin de eigen inkomsten van gemeenten een rol spelen in de verdeling. De nieuwe verdeling sluit beter aan bij de kosten die gemeenten maken en de mate waarin ze die uit eigen middelen kunnen dekken. Daarnaast komt de nieuwe verdeling tegemoet aan de wens om de verdeling sterk te vereenvoudigen. Een nieuwe verdeling leidt per definitie tot herverdeeleffecten en dus tot gemeenten die voordeel en gemeenten die nadeel ondervinden van de herijking. De invoering van de nieuwe verdeling gaat daarom gepaard met afspraken over een ingroeipad.

Het onderwerp gemeentefonds staat nu volop in de schijnwerpers. Als er eenmaal een besluit over herverdeling van het gemeentefonds is genomen, dan zal dat besluit voor langere tijd niet meer aan verandering onderhevig zijn. Juist daarom is dit ook het moment om als gemeenten gezamenlijk een krachtig signaal over de knelpunten in het gemeentefonds af te geven.

Inmiddels zijn er door verschillende gemeenten in samenwerking met de VNG stappen gezet richting het kabinet met als doel de structurele financiële tekorten die de afgelopen jaren zijn ontstaan in het sociaal domein ook structureel op te lossen door een verhoging van het Gemeentefonds. De balans tussen taken en middelen van gemeenten moet worden hersteld. Ook ons college heeft zich hard gemaakt om een gedragen, transparante en eerlijke herijking te krijgen, die zorgt voor een eerlijke verdeling. Het college heeft hiervoor verschillende acties uitgevoerd zoals het laten opstellen van een second opinion rapport over de herijking van het Sociaal Domein deel van het gemeentefonds. Daar is uw raad over geïnformeerd op 2 februari 2021 via een raadsinformatiebrief. Daarnaast zijn verschillende vervolgacties ondernomen zoals het benaderen van de VNG, de Raad voor het Openbaar Bestuur, alle gemeenten en ook Tweede Kamerfracties. Het doel is dat er een rechtvaardig verdeelde en goed gevulde uitkering van het gemeentefonds komt die ervoor zorgt dat de door het Rijk toebedeelde taken uitgevoerd kunnen worden.

Wijziging woonplaatsbeginsel
Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Uitgangspunt in de nieuwe definitie van het woonplaatsbeginsel wordt de gemeente waar de jeugdige zijn woonadres heeft volgens de Basisregistratie Personen (de BRP).

Het wetsvoorstel ‘Wijziging van de Jeugdwet in verband met verduidelijking van het woonplaatsbeginsel (wet wijziging woonplaatsbeginsel)’ is in februari 2020 aangenomen. De invoeringsdatum van de wet is 1 januari 2022. 2021 is zodoende het laatste jaar dat de compensatieregeling Voogdij/18+ van toepassing is. Hierdoor kan het budget voor voogdij en 18+ op basis van een nieuw verdeelmodel verdeeld gaan worden en is overheveling van het budget naar de algemene uitkering voorzien. Dit zal tegelijkertijd plaatsvinden met de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds, met ingang van 2023. Het is welhaast zeker dat de wijziging van het woonplaatsbeginsel een financieel effect heeft voor onze gemeente. Maar wat dat effect is, is op dit moment nog niet inzichtelijk. In de loop van dit jaar krijgen we meer inzicht in de cliëntmutaties als gevolg van de wijziging. Dan wordt duidelijk welke cliënten onder onze verantwoordelijk komen en welke worden overgedragen aan andere gemeenten.

Beschermd wonen
Het voornemen is om het nieuwe objectieve verdeelmodel voor beschermd wonen vanaf 2023 geleidelijk in te voeren. Daarvoor is een overgangsregeling ontworpen die 10 jaar duurt. De overgangsregeling ondersteunt zowel de doordecentralisatie als de landelijke beweging die samenhangt met de inhoudelijke transformatie naar zoveel mogelijk lokale en ambulante ondersteuning en de af- en opbouw van voorzieningen.

Voor alle genoemde onderwerpen geldt dat de financiële gevolgen voor onze gemeente nog niet duidelijk zijn. Zodra er meer duidelijkheid is, nemen we dit mee bij het opstellen van de P&C documenten.

3.4 Risicobeheersing

Op 1 november 2016 is de nota Risicomanagement vastgesteld door de gemeenteraad. In deze nota is bepaald dat er twee keer per jaar een volledige actualisatie van de risico’s wordt gedaan. Bij deze inventarisatie worden risico’s in beeld gebracht en zo mogelijk worden beheersmaatregelen geïmplementeerd. Begin 2021 is een volledig nieuwe risico-inventarisatie uitgevoerd. De uitkomsten zijn opgenomen in de jaarrekening 2020. Voor de begroting 2022 vindt opnieuw een actualisatie plaats.

3.4.1. Gevolgen coronacrisis

Vanaf maart 2020 zijn we in ons land in de ban van het coronavirus. Dit coronavirus heeft grote gevolgen voor de samenleving en dat heeft en zal ook gevolgen hebben voor de ontwikkeling van de financiën van onze gemeente, zowel voor 2021 maar ook voor 2022 en mogelijk zelfs verder. In 2021 is men in ieder geval gestart met het vaccinatieprogramma, waarmee we hopen dat we het coronavirus onder controle kunnen krijgen en houden. Op het moment van opstellen van deze kadernota was nog onvoldoende in beeld welke effecten dit zullen zijn en wat de omvang zal zijn. Op basis van 2020 en gedurende 2021 en 2022 zullen de gevolgen van de coronacrisis merkbaar zijn. We volgen de ontwikkelingen nauwgezet en bekijken periodiek wat de (financiële) impact voor onze gemeente is. Op basis van de dan bekende informatie proberen we een zo actueel mogelijk beeld te schetsen bij de begrotingsbehandeling. In de begroting 2021 hebben we een aparte paragraaf COVID-19 uitgewerkt. Op basis van de ontwikkelingen zullen we bepalen of een dergelijke paragraaf voor de begroting 2022 weer opgesteld zal worden.

4. AANPASSINGEN MEERJARENBEGROTING 2022-2025

In dit hoofdstuk worden per begrotingsprogramma de cijfermatige aanpassingen voor de jaarschijven 2022-2025 weergegeven. Voor ieder programma geldt dat wordt ingegaan op de volgende onderdelen.

Eerst is er een korte beschrijving van de inhoud van het programma, conform de begrotingen van de afgelopen jaren. Daaronder worden per programma kort de voorziene ontwikkelingen voor de komende periode weergegeven.
Vervolgens is er een overzicht van de beleidsspeerpunten. Per programma is er een overzicht van de ambities, ER- en smartdoelen uit het Collegeprogramma 2019-2022, de hieraan gekoppelde indicatoren en de inspanningen en additionele lasten voor 2022. Ten aanzien van enkele van de gepresenteerde smartdoelen en bijbehorende indicatoren geldt dat deze zijn aangepast. De reden is dat ze eerder nog niet waren ingevuld of omdat ze niet meer actueel, reëel, herleidbaar/meetbaar zijn. Op basis van de ambities, doelen en indicatoren zijn er inspanningen geformuleerd voor 2022 en is bepaald welke additionele lasten met de uitvoering hiervan zijn gemoeid. Conform de bij laatste begrotingen gehanteerde werkwijze worden in het vakje “kosten” alleen de additionele exploitatielasten voor de jaarschijf 2022 gepresenteerd, waarbij wordt aangegeven of deze incidenteel of structureel zijn. Deze systematiek betekent dat de investeringsbedragen voor 2022 en de hieruit volgende kapitaallasten (rente en afschrijving) niet expliciet onder de betreffende ambitie staan opgenomen.

Per programma is er daarna een overzicht opgenomen met daarin de financiële meerjarige gevolgen voor de exploitatie, inclusief kapitaallasten en, indien van toepassing, een overzicht met de meerjarige investeringen. Bij de gevolgen voor de exploitatie is een onderscheid gemaakt tussen lasten en dekking en tussen incidenteel en structureel. Tevens zijn de lasten, zoals reeds toegelicht in de inleiding, ingedeeld in 3 categorieën: collegeprogramma, noodzakelijk en beleidskeuze. Een nadere toelichting op de afzonderlijke posten is opgenomen in bijlage 1.

4.0 Bestuur en ondersteuning

Dit programma behandelt de overkoepelende taakvelden van het bestuur, de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie en de relatie tussen de burger en het bestuur van de gemeente Krimpenerwaard. Betrokken en betrouwbaar in dienstverlening staat hierin centraal. De gemeente Krimpenerwaard staat voor een inwonergedreven dienstverlening. Speerpunten zijn: de vraag van de inwoner is leidend, snel, digitaal waar het kan en op maat waar nodig of gewenst.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor burgerzaken, dienstverlening, bestuurlijke samenwerking en ondersteuning van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad.

Ontwikkelingen

Ook de gemeente is onderdeel van de ‘digitale agenda overheid’. Hierbij investeren we in de innovatie in digitale middelen en dienstverlening en participatie, het beschermen van grondrechten en publieke waarden, de toegankelijkheid en begrijpelijkheid voor alle inwoners en persoonlijke dienstverlening. Een essentieel onderdeel daarvan is het data-gedreven werken, waarin besluitvorming en handelen gebeurt op basis van data en business intelligence. Dit leidt tot een open en transparante overheid waarin informatie en gegevens openbaar zijn, vrij te gebruiken en te delen.

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**3.1 Datagedreven samenleving, snel internet** Wij gaan voor snel internet voor inwoners en bedrijven, minimaal 110 Mbit/s. Wij gaan voor een 8 qua tevredenheid van onze inwoners over de (digitale) dienstverlening. Gebruikersvriendelijkheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt.		
ER-DOEL	Betere digitale dienstverlening	Betere dienstverlening	Snellere procedures en doorlooptijden
SMART-DOEL	In 2022 is de digitale volwassenheid gestegen van 76% naar 85%.	In 2022 is de klant-tevredenheid voor onze dienstverlening een 8.	In 2022 zijn procedures en doorlooptijden (de servicenormen) 20% sneller dan in 2018.
INDICATOR	Score digitale volwassenheid producten voor burgers Bron: waarstaatjegemeente.nl (= WSJG) Nulmeting: 2018 - 76%	Klanttevredenheid Bron: WSJG - Burgerpeiling Nulmeting: 2016 - 6,4 en specifieke klantonderzoeken Tussentijdse meting: 2019 – 6,5 (landelijk: 6,8)	Normen uit kwaliteitshandvest Bron: diverse bronnen Nulmeting: 2018 - diverse wachttijden en doorlooptijden
RESULTATEN & INSPANNINGEN	De implementatie van zaakgericht werken wordt vervolgd met een doorontwikkeling zaakgericht werken. Inwoners worden betrokken bij de E-formulieren. De persoonlijke internet pagina wordt stap voor stap uitgebreid.	Uitvoeren projecten programmaplan dienstverlening, waaronder doorontwikkeling dienstverlening/Klant-contact van de toekomst en persoonlijke hulp bij aanvragen	In 2022 wordt een nieuwe serie producten en diensten sneller en simpeler verkrijgbaar en wordt een definitief serviceconcept ontwikkeld.
KOSTEN	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**3.2 Behoud menselijke maat en dienstverlening** Wij gaan voor meer toegankelijkheid en nabijheid van ons college en ambtelijke organisatie waarbij kan worden gedacht aan de volgende varianten: Voor het college: Wethouder samenlevingsvisie / kernenvisie, Kernenbezoek door het college, Spreekuur van collegeleden of anderszins. Voor de ambtelijke organisatie: Uitbreiding van de loketfunctie of uitbreiding van de huidige dienstverlening op maat.
ER-DOEL	Meer duidelijkheid over de toegankelijkheid en nabijheid van college en organisatie
SMART-DOEL	In 2022 scoort Krimpenerwaard op het gemak van aanvragen van producten/ voorleggen van vragen hoger dan het landelijk gemiddelde.
INDICATOR	Score gemak van aanvragen van producten/voorleggen van vragen Bron: WSJG - Burgerpeiling Nulmeting: 2016 - Krimpenerwaard: 72%, Landelijk: 80% Tussentijdse meting: 2019 – Krimpenerwaard: 78%, Landelijk: 78%
RESULTATEN & INSPANNINGEN	College: Fysieke en digitale toegankelijkheid en nabijheid van het college voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen is uitgewerkt en wordt in de praktijk gerealiseerd Ambtelijke organisatie: Uitvoeren van projecten uit het programma dienstverlening: organiseren van dienstverlening voor niet-digitaal-vaardigen, begrijpelijke (schriftelijke) communicatie en het organiseren van betere (snelle en simpele) producten en diensten.
KOSTEN	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**6.1 Participatie en co-creatie, Ontwikkelingen meer van de samenleving en Representatieve vs participatieve samenleving** Wij stimuleren en omarmen maatschappelijke creativiteit en eigen initiatief van inwoners, bedrijven en instellingen. Hierdoor kan de gemeente meer en meer uit de regulerende en bepalende rol stappen. Essentieel hiervoor is dat we het aantal regels terugbrengen. Dit vraagt een proactieve houding van het bestuur, organisatie en inwoners. Wij beschouwen onze inwoners, ondernemers en instellingen als partners. Samen met hen willen wij in gesprek over participatie en samenwerking. Bij de politieke besluitvorming over grotere projecten (zoals Omgevingsvisie en Panorama Krimpenerwaard) willen wij voor onze partners een welomschreven invloed in het leven roepen. Deze nadere aanpassing van de politieke besluitvorming is een vervolgstap op een verdere uitwerking van het rapport van de commissie Van Zijl. De samenlevings-participatie in de gemeente Krimpenerwaard krijgt hierdoor opnieuw een impuls.		
ER-DOEL	Meer stimuleren en waarderen van samenlevingsparticipatie	Meer ruimte door minder overbodige regels	Meer duidelijkheid vooraf over de mate van invloed die partners krijgen bij besluitvorming voor grote projecten
SMART-DOEL	In 2022 scoort Krimpenerwaard op de indicator 'inwoners en instellingen ruimte geven om ideeën en initiatieven te realiseren hoger dan het landelijk gemiddelde'	In 2022 is het aantal regels met 10% afgenomen	In 2022 scoort Krimpenerwaard op het betrekken van inwoners bij plannen, activiteiten en voorzieningen hoger dan het landelijk gemiddelde
INDICATOR	Score inwoners en instellingen ruimte geven om ideeën en initiatieven te realiseren Bron: WSJG - Burgerpeiling Nulmeting: 2016 - Krimpenerwaard: 32%, Landelijk: 38%	Aantal regels in gepubliceerde verordeningen en beleidsregels Bron: eigen op te zetten inventarisatie Nulmeting: 2018 - 100% regels	Score betrekken van inwoners bij plannen, activiteiten en voorzieningen Bron: WSJG - Burgerpeiling Nulmeting: 2016 - Krimpenerwaard: 34%, Landelijk: 37% Tussentijdse meting: 2019 – Krimpenerwaard: 24%, Landelijk: 35%
RESULTATEN & INSPANNINGEN	Verdere implementatie participatiekader en invoeren werkwijzes om hieraan vorm te geven.	In 2022 werken we verder aan het project 'meer ruimte, minder (overbodige) regels.	Verdere implementatie participatiekader en invoeren werkwijzes om hieraan vorm te geven.
KOSTEN	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**8.2 Interactie stad en land** Wij zoeken zelfbewust meer de verbinding met de steden en gaan op zoek naar kansen en win-win situaties voor stad en land, onder meer op het gebied van mobiliteit, levering van energie, gekwalificeerd personeel, wonen, recreatie en natuurbeleving
ER-DOEL	Beter etaleren van de kwaliteiten van de Krimpenerwaard om de aantrekkelijkheid als regionale samenwerkingspartner te vergroten
SMART-DOEL	In 2022 is de samenwerking met Midden-Holland, Metropoolregio Rotterdam-Den Haag, Grenzeloos samenwerken Alblasserwaard en de verbinding M-H/MRDH op het gebied van duurzaamheid, recreatie en toerisme, mobiliteit en wonen versterkt
INDICATOR	Bron: Beleidsinhoudelijke toelichting Nulmeting: Geen - Kwalitatieve doelstelling
RESULTATEN & INSPANNINGEN	In 2022 wordt de lobbyagenda uitgevoerd en daar waar nodig aangepast.
KOSTEN	Geen additionele kosten

Financieel overzicht

	2022	2023	2024	2025
Structureel	**-177**	**-177**	**-177**	**-177**
Beleidskeuze	**-177**	**-177**	**-177**	**-177**
Aframing dividend Stedin	-177	-177	-177	-177
Lasten	-177	-177	-177	-177
Dekking	**-**	**-**	**-**	**-**
Eindtotaal	**-177**	**-177**	**-177**	**-177**

Bedragen x € 1.000

INVESTERINGEN

Onderstaand zijn de investeringen voor dit programma opgenomen.

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-1.909**	**-1.827**	**-729**	**-1.189**
Noodzakelijk	**-1.909**	**-1.827**	**-729**	**-1.189**
MJOP ICT	-386	-832	-289	-442
Gebouwenbeheerplan	-1.523	-995	-440	-747
Eindtotaal	-1.909	-1.827	-729	-1.189

Bedragen x € 1.000

4.1 Veiligheid

Binnen dit programma staat de gemeente Krimpenerwaard samen met bewoners, bedrijven en partners voor een gemeente die veilig is en voelt op het gebied van wonen, werken en leven. In het veiligheidsdomein heeft de gemeente vooral een regierol; de gemeente kan het echter niet alleen.
Naast de hulpverleningsorganisaties, zoals politie en brandweer, hebben bedrijven en inwoners ook een eigen verantwoordelijkheid. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor onder andere het organiseren van de crisisbeheersing.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor onder andere onze deelname aan de Veiligheidsregio Hollands Midden, handhaving APV en crisisbeheersing.

Ontwikkelingen

Overheden (ook gemeenten) krijgen meer bevoegdheden om de integriteit van de overheid door vermenging van de boven en onderwereld te beschermen (ondermijning). Dit vraagt om een drieledige aanpak: investeren in bewustwording, samen met de veiligheidspartners inzetten op het delen van kennis in (beschermde, professionele) netwerken én de inzet van inwoners door de het gebruik van Burgernet, WhatsApp groepen en KVO's.

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**17. Veiligheid** Krimpenerwaard is een veilige gemeente. Wij zetten ons in om dat vooral zo te houden.		
ER-DOEL	Meer inzet op tegengaan illegale drugsactiviteiten	Meer stimuleren en faciliteren van participatie om de veiligheid te waarborgen	Verhogen bewustzijn digitale veiligheid
SMART-DOEL	In 2022 wordt 95% van de door de politie aangebrachte drugs-activiteiten (productie, handel, ...) door middel van maatwerk in bestuursrecht opgepakt	In 2022 is de participatie verhoogd door de deelname aan Burgernet te verhogen van 12% (2018) naar 15%	-
INDICATOR	Percentage door de politie aangebrachte drugsactiviteiten dat door middel van maatwerk in het bestuursrecht wordt opgepakt Bron: BMO - team OOV Nulmeting: 2019 – 100%	Percentage van de inwoners dat deelneemt aan Burgernet Bron: BMO - team OOV Nulmeting: 2018 - 12% Tussentijdse meting: 2019 – bijna 14%	Bron: Beleidsinhoudelijke toelichting Nulmeting: Geen - Kwalitatieve doelstelling
RESULTATEN & INSPANNINGEN	Uitvoeren plan van aanpak 'Effectieve aanpak'	1.Stimuleren nieuw KVO 2.Promoten Burgernet 3.Activiteiten organiseren om het aantal Whatsapp groepen uit te breiden	Activiteiten organiseren om digitale veiligheid te verhogen.
KOSTEN	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten

Financieel overzicht

Voor dit programma zijn geen aanvullende aanvragen opgenomen.

INVESTERINGEN

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

4.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Binnen dit programma werkt de gemeente Krimpenerwaard samen met inwoners en bedrijven aan een zo goed mogelijk bereikbare en verkeersveilige gemeente voor alle vormen van vervoer. Door het versterken van het netwerk, beter benutten van de bestaande infrastructuur met aandacht voor de verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit wordt een balans gevormd tussen bereikbaarheid en omgevingskwaliteit en duurzame mobiliteit in een gastvrije Krimpenerwaard.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van het verkeersbeleid en het onderhouden en in stand houden van de wegen, parkeervoorzieningen, openbare verlichting, civiele kunstwerken en de havens.

Ontwikkelingen

Voor de lange termijn aanpak wordt de MIRT verkenning naar verwachting in 2022 afgerond. De planvormingsfase kan daarna worden gestart. Aanname is dat een deel van de voorbereidingskosten vanaf 2022 wordt gemaakt. Vanaf 2025 is er (afhankelijk van de te realiseren variant) sprake van uitvoeringskosten.
Zowel regionaal als lokaal richten we ons voor wat betreft verkeersveiligheid op een risico-gestuurde aanpak. Dit is gericht op het voorkomen van ongevallen door onduidelijke verkeerssituaties en in aansluiting op het (landelijke) Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Het in 2021 vast te stellen integraal verkeersveiligheidsplan geeft richting aan de wijze waarop bestedingen op het gebied van verkeersveiligheid geprioriteerd worden.

Beleidsspeerpunten

AMBITIE

8.1 Verbeteren bereikbaarheid
We werken aan het verbeteren van de bereikbaarheid op de korte termijn en dat doen we met toekomstbestendige oplossingen. Daarbij zoeken we ook naar synergievoordelen met bijvoorbeeld natuur, vermindering van CO2-uitstoot en veranderende vervoersbehoefte (zelfrijdende auto) in de toekomst. Er wordt sterk ingezet op de lobby in het kader van MIRT. De komende maanden wordt- in afstemming met de provincie, andere partijen en de raad - door het college het bod uitgewerkt en aan de raad voorgelegd. Dit bod betreft de zogenaamde verstedelijkingsopgave van maximaal 200 hectare en betreft meer dan alleen woningbouw. Deze opgave kan breed worden gezien zowel naar aard als naar gebied. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan infrastructuur, recreatie, bedrijventerreinen, woningbouw en natuur. Hierbij wordt rekening gehouden met het specifieke karakter van de Krimpenerwaard. Dit bod is vooral bedoeld voor de versterking van de kernen.

ER-DOEL

Een betere bereikbaarheid en ontsluiting van de Krimpenerwaard.

SMART-DOEL

In 2022 is de reistijd vanaf de gemeentegrens van de Krimpenerwaard gedurende de spits naar de aansluiting op de A20 en de A16 ten opzichte van 2017 met 10% afgenomen

INDICATOR

Stand van zaken MIRT, verkenning verbetering Algracorridor. Stand van zaken weergegeven in de uitvoering van '10 puntenplan bereikbaarheid'
Bron: Beleidsinhoudelijke toelichting
Nulmeting: Geen - Kwalitatieve doelstelling

RESULTATEN & INSPANNINGEN

- Na afronding van de MIRT-verkenning voor de Algera-corridor start de planuitwerkingsfase MIRT voor het gekozen "meest kansrijke alternatief". Vooralsnog gaan we daarbij uit van de garantie die de raad eerder heeft gegeven en labelen we € 4 miljoen uit de reserve Enecogelden voor dit doel.
- In 2022 wordt uitvoering gegeven aan het opstellen van een fietsplan. Kosten hiervan zijn reeds gedekt in de post verkeer.

KOSTEN

Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**17. Veiligheid** Krimpenerwaard is een veilige gemeente. Wij zetten ons in om dat vooral zo te houden.
ER-DOEL	Minder onveilige verkeerssituaties
SMART-DOEL	In 2022 ervaren 50% van de inwoners zelden of nooit een onveilige verkeerssituatie in de buurt t.o.v. 42% in 2016
INDICATOR	Percentage van de inwoners dat zelden of nooit onveilige verkeerssituaties in de buurt ervaart Bron: WSJG - Burgerpeiling Nulmeting: 2016 - 42%
RESULTATEN & INSPANNINGEN	In 2022 starten we met de uitvoering van het verkeersveiligheidsplan.
KOSTEN	Geen additionele kosten; deze worden meegenomen bij het raadsvoorstel hierover

Financieel overzicht

	2022	2023	2024	2025
Structureel	**-76**	**-76**	**-76**	**-76**
Beleidskeuze	**-76**	**-76**	**-76**	**-76**
Opstelstrook veer Bergambacht, kapitaallasten	-5	-5	-5	-5
Veer Gouderak-Moordrecht	-71	-71	-71	-71
Lasten	-76	-76	-76	-76
Dekking	**-**	**-**	**-**	**-**
Eindtotaal	**-76**	**-76**	**-76**	**-76**

Bedragen x € 1.000

INVESTERINGEN

Onderstaand zijn de investeringen voor dit programma opgenomen

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-150**	**-**	**-**	**-**
Noodzakelijk	**-**	**-**	**-**	**-**
Investeringen IBOR	P.m.	P.m.	P.m.	P.m.
Beleidskeuze	**-150**	**-**	**-**	**-**
Opstelstrook veer Bergambacht.	-150	-	-	-
Eindtotaal	-150	-	-	-

Bedragen x € 1.000

4.3 Economie

Met dit programma stimuleert de gemeente het ondernemers- en vestigingsklimaat. In dit programma staan ook activiteiten gericht op het "op de kaart zetten" van de gemeente. Dit doen we samen met ondernemers, organisaties, provincie en andere gemeenten.
In dit programma zijn middelen opgenomen voor de dienstverlening aan ondernemers, (samenwerkings-) projecten van arbeidsmarkt en onderwijs, de herstructurering van bedrijfslocaties, investeringen in winkelgebieden, het stimuleren van snel internet en de transitie naar een toekomstbestendige landbouw.

Ontwikkelingen

Het opleidingsniveau stijgt en daarmee zijn jongeren meer dan voorheen theoretischer opgeleid, Het tekort aan vakbekwaam personeel in o.a. de technische sector, blijft groot en zal daarmee zelfs toenemen. Als positief punt valt te benoemen dat praktische kennis en kunde een herwaardering doormaakt en dat vakmensen een steeds hogere (sociale) status krijgen. Een goede aansluiting tussen het onderwijs en arbeidsmarkt blijft daarbij een continue zorg.

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**2.3 Behoefte aan vakbekwaam personeel** Wij zetten samen met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen in op aansluiting van onderwijs op (lokale) arbeidsmarkt.
ER-DOEL	Betere aansluiting van onderwijs op de behoefte van de (lokale) arbeidsmarkt
SMART-DOEL	In 2022 zijn er op de lokale arbeidsmarkt minder onvervulbare vacatures ten opzichte van de landelijke trend
INDICATOR	Twee maal per jaar faciliteren wij een overleg tussen de maakindustrie en de onderwijsinstellingen. Bron: eigen data; Nulmeting: geen - kwalitatieve doelstelling
RESULTATEN & INSPANNINGEN	1. Doorontwikkelen huidige projecten leerwerkbedrijf in de regio M-H 2. Versterken van regionale samenwerking. 3. In stand houden faciliterende rol bij aansluiting onderwijs -arbeidsmarkt
KOSTEN	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**3.1 Datagedreven samenleving, snel internet** Wij gaan voor snel internet voor inwoners en bedrijven, minimaal 100 Mbit/s. Wij gaan voor een 8 qua tevredenheid van onze inwoners over de (digitale) dienstverlening. Gebruikersvriendelijkheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt.
ER-DOEL	Betere beschikbaarheid van snel internet in 2021 voor buitengebied én kernen
SMART-DOEL	In 2022 heeft 100 % van de adressen de keuze om aan te sluiten op een netwerk dat toegang biedt tot 100 Mbit/s
INDICATOR	Percentage adressen dat de keuze heeft om aangesloten te worden op een netwerk dat toegang biedt tot 100 Mbit/s Bron: Monitor vaste internetverbindingen Ministerie van Economische Zaken en Klimaat Nulmeting: Geen
RESULTATEN & INSPANNINGEN	Als gemeente faciliteren we dit doel en gaan we er vanuit dat de markt de uitvoering realiseert.
KOSTEN	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**9. Economie en recreatie** Wij zetten samen met de ondernemers in op het behoud van een vitale economie en op een verbetering van het ondernemingsklimaat (panorama). Hierbij denken we aan het samen optrekken met ondernemers om leegstand van winkels en bedrijfspanden tegen te gaan, uitbreiding van bedrijven mogelijk te maken, samen met de retailers de retailvisie nader uit te werken en adaptieve landbouw te stimuleren. Ook willen wij de recreatieve sector uitbreiden. Wij stimuleren en omarmen nieuwe initiatieven, mits e.e.a. landschappelijk goed kan worden ingepast.	
ER-DOEL	Meer aandacht voor versterken ondernemersklimaat door o.a. sneller schakelen t.a.v. ondernemersinitiatieven en faciliteren samenwerking tussen ondernemers	Meer recreanten en toeristen aantrekken om de inkomsten uit recreatie en toerisme te vergroten
SMART-DOEL	-	In 2022 is de economische toegevoegde waarde van de sector R&T ten opzichte van 2017 met 15% toegenomen
INDICATOR	Bron: Beleidsinhoudelijke toelichting Nulmeting: Geen - Kwalitatieve doelstelling Resultaat van de te houden Ondernemerspeiling	Inkomsten uit toeristenbelasting (exclusief tariefsverhoging) Bron: Jaarrekening Nulmeting: 2017 – € 176.000
RESULTATEN & INSPANNINGEN	In 2022 wordt het gewerkt aan het versterken van het ondernemersklimaat met aandacht voor ondernemers-initiatieven, faciliteren van samenwerking en versterken van compacte en vitale winkelgebieden.	Het doel om recreatie en toerisme te versterken blijft een continue proces wat ook in 2022 doorgaat.
KOSTEN	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten

Financieel overzicht

Voor dit programma zijn geen aanvullende aanvragen opgenomen.

INVESTERINGEN

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

4.4 Onderwijs

In dit programma legt de gemeente Krimpenerwaard de basis voor het beleid om kinderen en jongeren gezond en veilig te laten (op)groeien in een stimulerende omgeving, zodat zij hun talenten kunnen ontwikkelen en volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen. De gemeente is verantwoordelijk voor de voor- en vroegschoolse educatie, openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting, onderwijsbeleid waaronder ook de afstemming van het passend onderwijs en leerlingvoorzieningen.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van openbaar onderwijs, onderwijshuisvesting, onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Ontwikkelingen

Met betrekking tot openbaar onderwijs zijn er op dit moment geen nieuwe relevante ontwikkelingen die van invloed zijn op het gemeentelijk beleid voor 2022.
Vanuit het Rijk wordt het Nationaal Plan onderwijs na Corona ingezet. Gemeenten krijgen extra geld om in samenwerking met scholen, kinderopvang, (jeugdgezondheids)zorg, bibliotheken en andere partijen activiteiten aan te bieden om de vaardigheden van leerlingen op cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak aanvullend te stimuleren. Het is nog onbekend om hoeveel geld het gaat, en wat dit concreet betekent aan inzet.

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**1.2 Bredere oriëntatie op voorzieningen dan de kern** Wij streven naar behoud van de bestaande voorzieningen op basis van realisme en maatschappelijke meerwaarde. Wij zetten in op de toegankelijkheid van voorzieningen. Voorzieningen in de kern, elders in de gemeente en buiten de gemeentegrenzen. Dat betekent dat niet overal alles beschikbaar hoeft te zijn. Wij waarderen hierbij de identiteit van de kernen en van de gemeente.
ER-DOEL	Meer gezonde en duurzame onderwijshuisvesting
SMART-DOEL	Uitvoering Integraal Huisvestingsplan (IHP)
INDICATOR	Stand van zaken uitvoering IHP Bron: Beleidsinhoudelijke toelichting Nulmeting: Geen - Kwalitatieve doelstelling
RESULTATEN & INSPANNINGEN	In 2021 werken we aan de volgende IHP-projecten: - Uitvoering IHP scholen Bergambacht – voorbereidingsfase - Uitvoering IHP school Ammerstol – voorbereidingsfase - Uitvoering IHP scholen Schoonhovens College Vlisterweg – ontwerpfase - Uitvoering IHP Krullevaar Centrum Schoonhoven – voorbereidingsfase Vóór de zomer van 2021 wordt met de raad gesproken over eventuele bijstelling van de ambities uit het IHP. Deze uitkomst wordt meegenomen bij de inspanningen in de Begroting 2022. Op dit moment constateren we een enorme stijging in de bouwkosten.
KOSTEN	Geen additionele kosten

Financieel overzicht

Voor dit programma zijn geen aanvullende aanvragen opgenomen.

INVESTERINGEN

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

4.5 Sport, cultuur en recreatie

Met dit programma stimuleert de gemeente het culturele en sportieve klimaat. Dit draagt bij aan de goede gezondheid, talentontwikkeling en participatie van inwoners. Ook draagt het bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat in de gemeente.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor de taakvelden Sportbeleid en activering, Sportaccommodaties, Culturele presentatie, -productie en -participatie, Musea Cultureel efgoed, Media (waaronder het bibliotheekwerk), Openbaar groen en (openlucht) recreatie.

Ontwikkelingen

Ook in 2022 zullen effecten van COVID-19 merkbaar zijn voor de sport- en culturele sector. Dit heeft vanzelfsprekend ook effect op ons gemeentelijk beleid en onze inspanningen. Welke dat exact zullen zijn, is nu nog niet in te schatten.

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**1.2 Bredere oriëntatie op voorzieningen dan de kern** Wij streven naar behoud van de bestaande voorzieningen op basis van realisme en maatschappelijke meerwaarde. Wij zetten in op de toegankelijkheid van voorzieningen. Voorzieningen in de kern, elders in de gemeente en buiten de gemeentegrenzen. Dat betekent dat niet overal alles beschikbaar hoeft te zijn. Wij waarderen hierbij de identiteit van de kernen en van de gemeente.
ER-DOEL	Optimalere balans van het sociaal-maatschappelijk voorzieningenniveau op draagvlak, draagkracht, behoefte en betaalbaarheid
SMART-DOEL	-
INDICATOR	Dit wordt meegenomen bij het opstellen beleid maatschappelijke voorzieningen en uitvoeren sportaccommodatieplan (2020)
RESULTATEN & INSPANNINGEN	Uitvoering geven aan nota's maatschappelijke voorzieningen, vastgoed en het sportaccommodatieplan.
KOSTEN	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**14. Culturele vorming** Wij zetten in op meer aandacht voor de culturele vorming van iedereen en vooral van de jeugd. Kunst- en cultuurbeleid is daarbij van belang. Voor de zomer 2019 wordt het cultuurbeleid ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Vervolgens wordt de uitvoering voortvarend opgepakt.
ER-DOEL	Meer deelname aan culturele activiteiten en meer aandacht voor de gemeentelijke kunstwerken in de buitenruimte
SMART-DOEL	In 2024 nemen 75% van de basisscholen en 15 culturele instellingen deel aan het aanbod van het regionale programma Cultuureducatie met Kwaliteit. In 2024 is er een sterk en verbindend cultureel netwerk waarin culturele partners met elkaar samenwerken. In 2024 is de eigen identiteit per kern zichtbaar door middel van de bestaande binnen- en buitenkunst. Eind 2022 is het cultureel aanbod ontsloten via de website 'In de Krimpenerwaard'.
INDICATOR	Inkomsten toeristenbelasting, aantal overnachtingen, aantal museumbezoekers, binnen- en buitenkunst geeft verbeelding aan de herkenbaarheid van de kernen
RESULTATEN & INSPANNINGEN	Uitvoering geven aan het cultuurbeleid en het uitvoeringsprogramma cultuur.
KOSTEN	€ 88.000 structureel

Financieel overzicht

	2022	2023	2024	2025
Structureel	**-132**	**-132**	**-132**	**-132**
Collegeprogramma	**-88**	**-88**	**-88**	**-88**
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024	-88	-88	-88	-88
Beleidskeuze	**-44**	**-44**	**-44**	**-44**
Stichting Vlister Openluchtbaden	-14	-14	-14	-14
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024 (Budgetneutraal)	-30	-30	-30	-30
Lasten	-132	-132	-132	-132
Dekking	**30**	**30**	**30**	**30**
Economische promotie (programma 3)	30	30	30	30
Eindtotaal	**-102**	**-102**	**-102**	**-102**

Bedragen x € 1.000

INVESTERINGEN

Onderstaand zijn de investeringen voor dit programma opgenomen.

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-114**	**-**	**-**	**-**
Noodzakelijk	**-114**	**-**	**-**	**-**
Baggerplan	-114	-	-	-
Eindtotaal	-114	-	-	-

Bedragen x € 1.000

4.6 Sociaal domein

Dit Programma richt zich op de vraagstukken over welzijn, welbevinden van en (inkomens-) ondersteuning aan inwoners. We versterken de zelfredzaamheid en onderlinge verbondenheid van inwoners en bieden een vangnet waar nodig.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van de transformatieopgave (van ‘zorgen voor’ naar ‘zorgen

Ontwikkelingen

De vergrijzing, de toenemende levensverwachting maar ook de vraag naar maatwerk vanuit de overheid leidt tot een grotere toestroom naar het sociale domein. Daarmee komt de betaalbaarheid van de verzorgingsstaat onder druk te staan. Zorgaanbieders voelen dit ook en meerjarige aanbestedingen zullen steeds meer opgang vinden. Daarnaast zal de inzet meer dan voorheen gericht zijn op preventie, vroegsignalering en normalisering, het centraal stellen van de (hulp)vraag in plaats van het aanbod, het benutten van het eigen netwerk van inwoners in hun eigen woonkern en het inzet van de lokale basisinfrastructuur voor ondersteuning en zorg. Deze koers wordt belangrijk voor de maatschappelijke partners in het preventief domein. Van elke partner wordt gevraagd om vanuit zijn eigen expertise bij te dragen aan deze koers.

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**1.1 Behoefte aan maatwerk / Eénduidige doelgroepen bestaan niet meer** Iedereen kan en mag meedoen. Iedereen krijgt de ondersteuning die hij of zij nodig heeft. Daarbij zetten wij nog meer in op verbinding. We versterken de preventie en vroegsignalering en hebben daarbij oog voor kwetsbaarheid. Tevens willen wij bijdragen aan het welzijn en de gezondheid van onze inwoners.		
ER-DOEL	Meer inwoners participeren naar vermogen in de samenleving		Effectievere ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben.
SMART-DOEL	In 2022 scoren inwoners op tenminste 3 van de 6 indicatoren voor individueel welzijn 5% hoger dan in 2015	In 2022 heeft tenminste 25% van het aantal mensen met een (zeer) grote afstand tot de arbeidsmarkt (P1/P2, meetmoment september 2018) een zinvolle dag-besteding	In 2022 scoren inwoners op de 4 indicatoren over de kwaliteit van dienstverlening uit het cliënt - ervaringsonderzoek Wmo in % (helemaal) eens op of rond 80%.
INDICATOR	Score op individueel welzijn Bron: WSJG – Burgerpeiling Nulmeting: 2015 Sociaal economische status 6,68 Eigen kracht 8,42 Gezondheid – Maatschappelijke inzet 4,56 Sociale relaties 7,92 Sociaal vangnet 6,92	Percentage mensen dat een (zeer) grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft met een zinvolle dagbesteding Bron: Eigen data Nulmeting: 2019 – 0%	Score op de 4 indicatoren over de kwaliteit van dienstverlening uit het cliëntervarings-onderzoek Wmo in % (helemaal) eens Bron: WSJG – Cliënt-ervaringsonderzoek Nulmeting: 2018 Kwaliteit ondersteuning is goed: 80% Samen naar oplossingen gezocht: 72% Ondersteuning past bij mijn hulpvraag: 79% Met ondersteuning kan ik beter de dingen doen 73%
RESULTATEN & INSPANNINGEN	Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Gezondheid in combinatie met de inspanningen die zullen worden benoemd in de Maatschappelijke Agenda (van het Integraal Beleidskader SD). Deze inspanningen worden	De inspanningen zullen worden benoemd in de Maatschappelijke Agenda (van het Integraal Beleidskader SD). Deze inspanningen worden toegevoegd in de begroting 2022.	Het preventieteam biedt (innovatief) laagdrempe-lig collectief aanbod voor inwoners met een lichte hulp- of ondersteuningsvraag.

	toegevoegd in de begroting 2022.		
KOSTEN	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**2.2 Effecten op voorzieningen en zorg** Wij zetten meer in op een inclusieve samenleving.
ER-DOEL	Betere fysieke toegankelijkheid openbare ruimte, voorzieningen en winkels voor mensen met een beperking
SMART-DOEL	Nieuwe ontwikkelingen en reconstructies in de openbare ruimte worden 100% toegankelijk gemaakt voor mensen met een beperking
INDICATOR	Het percentage nieuwe ontwikkelingen en reconstructies in de openbare ruimte dat toegankelijk is voor mensen met een beperking Bron: Eigen data Nulmeting: Vanaf 2019 wordt bij elke reconstructie (cyclus 20 jaar = 5% per jaar) de openbare ruimte 100% toegankelijk gemaakt voor mensen met een beperking. Bij meldingen wordt dit eerder opgelost.
RESULTATEN & INSPANNINGEN	In begroting opgenomen in going concern; is standaard onderdeel van planvorming.
KOSTEN	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**13. Opvang statushouders** Wij zetten in op een passende opvang van asielzoekers en statushouders in onze gemeente.
ER-DOEL	Succesvoller integreren van statushouders die 2 jaar in onze gemeente wonen
SMART-DOEL	In 2022 scoort 80% van de statushouders die 2 jaar in onze gemeente woont minimaal 4 op de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM) statushouders
INDICATOR	Het percentage statushouders dat 2 jaar in de Krimpenerwaard woont en minimaal 4 scoort op de zelfredzaamheidsmatrix Bron: Eigen data Nulmeting: 2018 – 76% Tussentijdse meting: 2019 – 76%
RESULTATEN & INSPANNINGEN	Implementatie van de nieuwe Wet Inburgering (treedt per 1 januari 2022 inwerking).
KOSTEN	Geen additionele kosten

Financieel overzicht				
	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-224**	**70**	**-**	**-**
Noodzakelijk	**-69**	**-**	**-**	**-**
Kwadraad GGZ	-69	-	-	-
Beleidskeuze	**-155**	**-70**	**-**	**-**
Preventieteam	-155	-70	-	-
Structureel	**-350**	**-350**	**-350**	**-350**
Noodzakelijk	**-350**	**-350**	**-350**	**-350**
Regionale visie Sociaal Domein	-350	-350	-350	-350
Lasten	-574	-420	-350	-350
Dekking				
Dekking uit Algemene reserve vrij vermogen	**69**	**-**	**-**	**-**
Kwadraad GGZ	69	-	-	-
Dekking uit reserve Sociaal Domein	**155**	**70**	**-**	**-**
Preventieteam	155	70		
Eindtotaal	**-350**	**-350**	**-350**	**-350**

Bedragen x € 1.000

INVESTERINGEN

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

4.7 Volksgezondheid en milieu

Binnen dit programma werkt de gemeente Krimpenerwaard aan het behouden en bevorderen van een gezonde en duurzame leefomgeving.
In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van taken op het gebied van volksgezondheid, milieu, klimaatadaptatie, energietransitie, circulaire economie, biodiversiteit en dierenwelzijn.

Ontwikkelingen

Door klimaatverandering en de teruglopende biodiversiteit komt duurzaamheid en daarmee de voorziening in de primaire levensbehoeften van de komende generaties in gevaar. Als gevolg daarvan zal het behouden en bevorderen van een gezonde en duurzame leefomgeving de politieke agenda de komende jaren domineren. Steeds meer krijgt daarmee ook de gemeente te maken met het uitvoeren van taken op het gebied van volksgezondheid, milieu, klimaatadaptatie, energietransitie, circulaire economie, biodiversiteit en dierenwelzijn. Voor landbouw en landgebruik speelt in het bijzonder de aanpak voor Stikstof-depositie en CO2-emissie. Bodemdaling in veenweidegebieden is een belangrijk aandachtspunt waar veel milieuwinst valt te behalen met het terugdringen van CO2-emissie. Een toekomstbestendig buitengebied is daarvan een onderdeel.

Beleidsspeerpunten

AMBITIE

1.1 Behoefte aan maatwerk / Eénduidige doelgroepen bestaan niet meer
Iedereen kan en mag meedoen. Iedereen krijgt de ondersteuning die hij of zij nodig heeft. Daarbij zetten wij nog meer in op verbinding. We versterken de preventie en vroegsignalering en hebben daarbij oog voor kwetsbaarheid. Tevens willen wij bijdragen aan het welzijn en de gezondheid van onze inwoners.

ER-DOEL

Meer fysiek en mentaal gezonde inwoners

SMART-DOEL

1. In 2022 is de score op de 4 indicatoren van gezonde leefstijl met 5% verbeterd t.o.v. 2016
2. In 2022 is de score op de 5 indicatoren van psychische gezondheid met 1% punt verbeterd t.o.v. 2016

INDICATOR

1. Score op 4 indicatoren van gezonde leefstijl
Bron: GGD Gezondheidsmonitor, Leefstijl
Nulmeting: 2016
Beweegt voldoende 19 jaar en ouder: 61%
Roken 19-64 jaar: 20%
Overgewicht 19-64 jaar: 50%
Overmatig drinken 19-64 jaar: 7%

2. Score op de 5 indicatoren van psychische gezondheid
Bron: GGD Gezondheidsmonitor, Gezondheid
Nulmeting: 2016
Ervaart veel stress 19-64 jaar: 17%
Hoog risico op angststoornis/ depressie 19-64 jaar: 8%
Hoog risico op angststoornis/ depressie 65+: 5%
Aan suïcide gedacht 19-64 jaar: 7%
Aan suïcide gedacht 65+: 4%

RESULTATEN & INSPANNINGEN

Uitvoeren van de nota gezondheid. Extra aandacht gaat hierbij uit naar mentaal welbevinden.

KOSTEN

Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**4.1 Bodemdaling, waterveiligheid en adaptatie** Krimpenerwaard moet klimaatbestendig worden en wil een bijdrage leveren aan de mondiale opgave. Wij leggen daarbij de nadruk op het tegengaan van bodemdaling, beperken van wateroverlast en hittestress.	
ER-DOEL	Minder bodemdaling	Beter klimaat adaptieve kernen
SMART-DOEL	In 2022 is 400 hectare buitengebied voorzien van maatregelen tegen bodemdaling. Daarnaast is er een vastgesteld, gemeente dekkend, plan voor tegengaan van bodemdaling in het buitengebied van Krimpenerwaard	Nieuwe ontwikkelingen en reconstructies in de openbare ruimte worden 100% klimaat adaptief ingevuld. 'Het gaat over nog niet opgestarte projecten'
INDICATOR	Aantal hectares buitengebied waar bodemdalingremmende maatregelen zijn getroffen Bron: Eigen data Nulmeting: 2019 - 0 hectare met bodemdalingremmende maatregelen en geen gemeente dekkend plan tegengaan bodemdaling buitengebied Krimpenerwaard	Percentage reconstructies en nieuwe ontwikkelingen (na vaststelling beleid) waar klimaat adaptieve inrichting expliciet onderdeel van uitmaakt Bron: Eigen data Nulmeting: 2018 - 0%
RESULTATEN & INSPANNINGEN	1. Uitvoeren gebiedsprocessen voor vermindering van CO2-uitstoot. 2. Uitvoeren proeftuin adaptieve landbouw.	1. Herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte zijn zoveel mogelijk klimaatadaptief. 2. Het project meer bomen in de kernen wordt uitgevoerd.
KOSTEN	€ 100.000 incidenteel	Geen additionele kosten

AMBITIE

5.1 Energietransitie
Wij willen een bijdrage leveren aan de energietransitie en streven de volgende doelen na. - In 2021 is de CO2-uitstoot van de samenleving van Krimpenerwaard met tenminste 5% afgenomen ten opzichte van 2015, met het doel daarna de versnelling op gang te brengen; - Wij gaan voor 50% lagere CO2 uitstoot in 2030 voor de gemeentelijke organisatie en laten onderzoeken hoe dit het best kan worden gerealiseerd; - In 2021 is de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie in de gemeente Krimpenerwaard toegenomen met tenminste 0,02 PetaJoule. Op basis van de huidige technieken betekent dit ongeveer 1875 huishoudens (dit is ongeveer 8% van de huishoudens), waarvoor een zonneveld nodig is van 5 hectare. We willen hierbij waar mogelijk gebruik maken van de nieuwste technieken, met zo min mogelijk aantasting van het landelijk karakter van Krimpenerwaard; - Wij staan geen gasboringen binnen Krimpenerwaard toe.

ER-DOEL	Minder CO2 uitstoot		Meer duurzame energie	
SMART-DOEL	In 2022 is de CO2 uitstoot van de samenleving van Krimpenerwaard met tenminste 15% afgenomen ten opzichte van 2015	In 2022 is de CO2 uitstoot voor gemeentekantoren, gemeentewerven en sporthallen 20% lager dan in 2018. Dit hebben we gerealiseerd of in besluitvorming vastgelegd	In 2022 is de hoeveelheid duurzaam opgewekte energie in de gemeente Krimpenerwaard toegenomen met tenminste 0,02 Petajoule t.o.v. 2018	In 2050 is Krimpenerwaard aardgasvrij
INDICATOR	CO2 uitstoot in Krimpenerwaard Bron: Klimaatmonitor Nulmeting: 2015 - 553.008 ton/jaar 478.181 ton/jaar (gecontroleerd op weersinvloeden)	Percentage CO2 uitstoot van gemeentekantoren, gemeentewerven en sporthallen Bron: Onderzoek duurzaam gebouw Nulmeting: 2018 – 100%	Toegenomen hoeveelheid duurzaam opgewekte energie Bron: Klimaatmonitor Nulmeting: 2018 – 205 TJ Zon op eigen dak, jaarlijkse energieproductie 5,8 GWh Bron: eigen meting	Aardgasvrij maken van woningen Bron: Transitievisie Warmte Nulmeting: 2019 - 0% woningen aardgasvrij; geen Transitievisie Warmte Gasverbruik: woningen (temp.correctie) 32,2 mln m^3. bedrijven (excl. SBI D) 13,2 mln m^3.
RESULTATEN & INSPANNINGEN	CO2-uitstoot beperken door uitvoering gebiedsprocessen. Opstellen van uitvoeringsplannen voor de energietransitie gericht op vermindering van CO2-uitstoot.	Inspanningen vloeien voort uit de besluitvorming over de werven en gemeentekantoren.	Het smartdoel is gerealiseerd. Wij komen hier in de begroting niet meer op terug.	Inzetten op energiebesparende maatregelen, waaronder isolatievisie

KOSTEN	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**5.2 Circulaire economie** Wij hebben als doel dat afval van de één, grondstof voor de ander wordt. In 2021 is de afvalscheiding van het huishoudelijk afval in de gemeente Krimpenerwaard minimaal 80%.	
ER-DOEL	Meer afvalscheiding	Meer hergebruik grondstoffen door ketenvorming
SMART-DOEL	In 2022 is de afvalscheiding van huishoudens 80%	In 2022 hebben we minimaal 8 bedrijven die samenwerken waarbij het afval van de één wordt ingenomen als grondstof voor de ander
INDICATOR	Percentage afvalscheiding van totaal huishoudelijk afval Bron: Factsheet Cyclus Nulmeting: 2018 - 75%	Aantal publiek - private convenanten Symbiose Circulaire Economie Bron: Eigen data Nulmeting: 2018 - 0
RESULTATEN & INSPANNINGEN	Realisatie van een goed toegankelijke milieustraat voor alle inwoners van gemeente Krimpenerwaard	Starten pilot voor een aantal (3-4) bedrijven, waarbij het afval van de één grondstof voor de ander is. Uitwerken businesscase biotische grondstoffen in de circulaire bouw. Vanwege prioritering van andere afvalzaken gaan we deze ambitie in 2022 nog niet realiseren
KOSTEN	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**15. Biodiversiteit en dierenwelzijn** Wij willen een bijdrage leveren aan het behoud, of zelfs verbeteren van de biodiversiteit in Krimpenerwaard. We zoeken hierbij de samenwerking met diverse partijen, zoals de agrariërs en de natuurbeheerders in Krimpenerwaard. Wij maken ons sterk om het welzijn van de dieren in Krimpenerwaard te bevorderen en actualiseren hiertoe de dierenwelzijnsnota.	
ER-DOEL	Meer biodiversiteit	Meer aandacht voor dierenwelzijn
SMART-DOEL	Tot 2022 wordt in 5 kleinschalige pilots de openbare ruimte zodanig beheerd/ingericht dat de ontwikkeling van de biodiversiteit wordt gestimuleerd	-
INDICATOR	Pilots gericht op biodiversiteit uitvoeren Bron: Eigen data Nulmeting: 2019 - 0	Meer aandacht voor dierenwelzijn Bron: Beleidsinhoudelijke toelichting Nulmeting: Geen - Kwalitatieve doelstelling
RESULTATEN & INSPANNINGEN	Biodiversiteit wordt geïntegreerd in beheer en is onderdeel van herinrichtingsprojecten	De prioriteit is gesteld op uitvoering van wettelijke taken
KOSTEN	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten

Financieel overzicht

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-100**	**-100**	**-**	**-**
Collegeprogramma	**-100**	**-100**	**-**	**-**
gebiedsprocessen bodemdaling	-100	-100	-	-
Lasten	-100	-100	-	-
Dekking				
Dekking uit Algemene reserve vrij vermogen	**100**	**100**	**-**	**-**
gebiedsprocessen bodemdaling	100	100	-	-
Eindtotaal	**-**	**-**	**-**	**-**

Bedragen x € 1.000

INVESTERINGEN

Onderstaand zijn de investeringen voor dit programma opgenomen.

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-**	**-**	**-**	**-**
Noodzakelijk	**-**	**-**	**-**	**-**
Investeringen vGRP	P.m.	P.m.	P.m.	P.m.
Eindtotaal	-	-	-	-

Bedragen x € 1.000

4.8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Dit programma richt zich op ontwikkeling en behoud van een kwalitatief hoogwaardige woon-, werken leefomgeving.
In dit programma zijn middelen opgenomen voor advisering op het gebied van wonen en de kwaliteit van de leefomgeving, het voeren van projecten en grondexploitaties, het faciliteren van ontwikkelingen van inwoners en ondernemers en het begeleiden van bestemmingsplannen en afgeven van en toetsen op omgevingsvergunningen. Door de introductie van Omgevingswet veranderen veel van de bestaande instrumenten en werkwijzen.

Ontwikkelingen

Om te komen tot minder regels, kortere procedures en meer ruimte voor initiatieven is de planning dat de Omgevingswet op 1 juli 2022 in werking treedt. Deze wet kent andere beleidsinstrumenten (zoals Omgevingsvisie en Omgevingsplan) en vraagt om een nieuwe werkwijze en nieuwe procedures (intaketafel, omgevingstafel, initiatiefnemer centraal, participatie). Ook moet de gemeente aangesloten zijn op het Digitaal Stelsel Omgevingswet. De nieuwe wetgeving kent nog veel onzekerheden, waar de gemeente werkenderwijs haar weg in moet vinden.

Beleidsspeerpunten

AMBITIE

2.1 Huishoudensverdunning
Wij zetten in op minimaal een gelijkblijvend inwoneraantal. Toekomstige woningbouw dient daarop gericht te zijn: met behoud van landelijk karakter en met bijzondere aandacht voor jongeren en toekomstbestendig wonen.

ER-DOEL

Vitale(re) kernen met een passend woningaanbod dat bijdraagt aan een gelijkblijvend inwoneraantal

SMART-DOEL

Tot 2022 worden per jaar 200 extra (duurzame en toekomstbestendige) woningen gebouwd

INDICATOR

Toename aantal duurzame en toekomstbestendige woningen o.b.v. de basisadministratie gebouwen
Bron: Aantal verblijfsobjecten met bouwjaar in gebruik / niet in gebruik in BAG
Nulmeting:
In 2015 tot 2018 zijn er jaarlijks 226 verblijfsobjecten geregistreerd op deze bouwjaren, waarvan gemiddeld 221 in gebruik zijn genomen.
Het aantal nieuwbouwwoningen in deze periode volgens het CBS kwam op 224 woningen, per saldo nam de voorraad, inclusief sloop, gemiddeld met 130 woningen per jaar toe.

RESULTATEN & INSPANNINGEN

1. Projecten en initiatieven op het gebied van woningontwikkelingen (bege)leiden die leiden tot (gemiddeld) 200 nieuwe woningen per jaar
2. Via onderzoek en communicatie stimuleren van nieuwe initiatieven die aansluiten bij de “uitwerking van de woonvisie naar de kernen” en passen binnen de regionale agenda wonen

KOSTEN

Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE

7. Verandering ruimtelijk domein
Voor de implementatie van de Omgevingswet gaan wij werken volgens het onderscheidende en waar mogelijk vernieuwende VNG verandertype.

ER-DOEL	Meer ruimte voor maatwerk en economische en maatschappelijke initiatieven van inwoners, bedrijven en instellingen in het ruimtelijk domein	Sneller, pro-actiever en meer integraal besluiten over ruimtelijke initiatieven
SMART-DOEL	Op 1 januari 2022 is de gemeente Krimpenerwaard zoveel mogelijk klaar voor de implementatie van de Omgevingswet. De implementatie gaat plaatsvinden volgens de VNG veranderambitie onderscheidend en waar mogelijk vernieuwend	In 2022 hebben we in 75% van de (beleids)ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving bedrijven inwoners en organisaties actief betrokken
INDICATOR	Implementatie omgevingswet in 2022 Bron: Beleidsinhoudelijke toelichting Nulmeting: Geen - Kwalitatieve doelstelling	Percentage in de raad vastgestelde beleidsontwikkelingen in de fysieke leefomgeving waarbij inwoners, bedrijven en organisaties actief betrokken zijn Bron: Beleidsinhoudelijke toelichting Nulmeting: Geen - Kwalitatieve doelstelling
RESULTATEN & INSPANNINGEN	1. Beleid, werkwijzen en processen inrichten volgens het VNG verandertype onderscheidend en vernieuwend 2. Start Omgevingsplan Krimpenerwaard 3. Omgevingsvisie Krimpenerwaard	1. Faciliteren van participatie bij beleidsprocessen en ruimtelijke initiatieven 2. Uitvoering geven aan de kaderstelling ruimtelijke initiatieven
KOSTEN	Geen additionele kosten	Geen additionele kosten

Beleidsspeerpunten

AMBITIE	**8.2 Interactie stad en land** Wij zoeken zelfbewust meer de verbinding met de steden en gaan op zoek naar kansen en win-win situaties voor stad en land, onder meer op het gebied van mobiliteit, levering van energie, gekwalificeerd personeel, wonen, recreatie en natuurbeleving
ER-DOEL	Beter etaleren van de kwaliteiten van de Krimpenerwaard om de aantrekkelijkheid als regionale samenwerkingspartner te vergroten
SMART-DOEL	In 2022 is de samenwerking met Midden-Holland, Metropoolregio Rotterdam-Den Haag, Grenzeloos samenwerken Alblasserwaard en de verbinding M-H/MRDH op het gebied van duurzaamheid, recreatie en toerisme, mobiliteit en wonen versterkt
INDICATOR	Bron: Beleidsinhoudelijke toelichting Nulmeting: Geen - Kwalitatieve doelstelling
RESULTATEN & INSPANNINGEN	1. In 2022 onderzoeken op welke manier de lobbyonderwerpen de komende vier jaar vorm kan worden gegeven. 2. Implementeren integrale werkwijze ten aanzien van de lobbyagenda.
KOSTEN	Geen additionele kosten

Financieel overzicht

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-75**	**-75**	**-**	**-**
Beleidskeuze	**-75**	**-75**	**-**	**-**
Optimalisering processen RO	-75	-75	-	-
Structureel	**-295**	**-295**	**-295**	**-295**
Noodzakelijk	**-295**	**-295**	**-295**	**-295**
Capaciteit RO	-295	-295	-295	-295
Lasten	-370	-370	-295	-295
Dekking				
Dekking uit Algemene reserve vrij vermogen	**75**	**75**	**-**	**-**
Optimalisering processen RO	75	75	-	-
Eindtotaal	**-295**	**-295**	**-295**	**-295**

Bedragen x € 1.000

INVESTERINGEN

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

5. INDELING BEGROTING

5.1 Taakvelden

Om te voldoen aan de vereisten, zoals opgenomen in de herziening BBV, is de begroting vanaf de meerjarenbegroting 2019-2022 ingericht op basis van taakvelden. Het gebruik van deze uniforme taakvelden maakt het mogelijk om baten en lasten van activiteiten te aggregeren en met die van andere gemeenten te vergelijken. Samen met de informatie op www.waarstaatjegemeente.nl vormt de indeling naar taakvelden een goede basis en mogelijkheid voor de onderlinge vergelijking van gemeenten op soortgelijke onderdelen.

Programma's
De programma-indeling is gebaseerd op de hoofdtaakvelden, zoals die in de herziening BBV worden gehanteerd. Hiermee wordt bereikt dat de programmabegroting meerjarig duurzaam vergelijkbaar wordt. Hantering van de hoofdtaakvelden als programma leidt tot de volgende programma-indeling:

0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid
2. Verkeer en vervoer
3. Economie
4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal Domein
7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV)

5.1.1 Beleidsindicatoren

In de programma's nemen wij indicatoren op die behoren bij onze ambities en doelstellingen. Op deze indicatoren sturen wij door middel van beleid actief. Daarnaast zijn gemeenten op grond van het BBV verplicht een basisset met overige indicatoren te presenteren. Deze worden ook in de begroting opgenomen, maar hierop voeren wij geen actief beleid.

Op grond van de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016, moeten gemeenten voortaan in de programma's de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd, toelichten aan de hand van beleidsindicatoren. Bij ministeriële regeling is hiertoe een set van een aantal beleidsindicatoren verplicht gesteld.

Met de implementatie van de indicatoren worden raadsleden in staat gesteld om op maatschappelijke effecten te kunnen sturen. Bovendien wordt de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten op deze manier vergroot. Het staat gemeenten vrij om naast de verplichte indicatoren ook nog facultatieve indicatoren op te nemen. Dit kan eventueel op basis van een door de VNG hiertoe ontwikkelde set. Zoals hiervoor aangegeven, kiezen wij hier niet voor.

5.2 Paragrafen

Er zijn 7 verplicht voorgeschreven paragrafen. Daarnaast staat het de gemeente vrij om naar eigen inzicht paragrafen toe te voegen teneinde een bepaald onderdeel van de begroting nader toe te lichten. In de begroting 2021 hebben wij er voor gekozen een aparte paragraaf COVID-19 toe te voegen. Dit omdat de gevolgen van COVID-19 als een rode draad door alle programma's lopen. Door het opnemen van een aparte paragraaf zijn de gevolgen van COVID-19 op één plek in de begroting inzichtelijk gemaakt in plaats van binnen alle programma's afzonderlijk. Afhankelijk van de ontwikkelingen in de komende maanden wordt bepaald of het ook in de begroting 2022 noodzakelijk is om weer een aparte paragraaf COVID-19 op te nemen.

De almaar stijgende zorglasten in het sociaal domein blijven voor ons een grote zorg. Hetzelfde geldt voor de voorgenomen herijking van het gemeentefonds, en dan met name het onderdeel sociaal domein. Om u mee te nemen in financiële gevolgen hiervan, hebben we in jaarrekening 2020 aanvullend de paragraaf Vorderingen inzake jeugdzorg opgenomen. Voornemen is om deze paragraaf ook op te nemen in de begroting 2022.

.

6. KADERS VOOR DE BEGROTING 2022

6.1 Financieel toezicht

In de gemeentewet is geregeld dat het College van Gedeputeerde Staten (GS) toezicht houdt op de gemeenten. Voor de uitvoering hiervan volgt GS de financiële positie van onze gemeente en de ontwikkelingen die daarbij een rol spelen.

Voorgaande jaren werden we door middel van een begrotingscirculaire geïnformeerd over alle relevante ontwikkelingen en actuele informatie over de wijze waarop de (meerjaren)begroting wordt beoordeeld vanuit het financieel toezicht. Deze circulaire was daarmee een aanvulling op het Gemeenschappelijk Toezichtkader (GTK) 2020 waarin de algemene kaders voor alle gemeenten zijn uitgewerkt. Op dit moment ziet GS geen andere aandachtspunten dan afgelopen jaar die aparte of aanvullende uitwerking behoeven. Daarom is besloten om dit jaar geen begrotingscirculaire uit te brengen. Wanneer zich gedurende het jaar alsnog aandachtspunten voordoen die aanvullende uitwerking behoeven, dan wordt hierover apart gecommuniceerd.

6.2 Uitgaven

De uitgaven worden geraamd op basis van constante prijzen. Er vindt een aanpassing van de uitgaven plaats op basis van de inflatiecorrectie zoals die is opgenomen in de meicirculaire 2021 van het Gemeentefonds.

6.3 Inkomsten

Ook de inkomsten worden geraamd op basis van constante prijzen. Er vindt een aanpassing van de inkomsten plaats op basis van de inflatiecorrectie zoals die is opgenomen in de meicirculaire 2021 van het Gemeentefonds.

6.4 Salarisontwikkelingen

De huidige CAO heeft een looptijd tot 1 januari 2021. Na verschillende onderhandelingsrondes hebben de vakbonden het overleg met de werkgevers opgeschort. Vraag (2,75% loonsverhoging) en aanbod (0,5% loonsverhoging) liggen ver uiteen. Er is op dit moment geen inschatting te maken over nieuwe arbeidsvoorwaarden en de financiële consequenties.

Voor de begroting 2022 wordt daarom uitgegaan van een generieke salarisverhoging op basis van een inschatting. Op basis daarvan is het aannemelijk rekening te houden een loonsverhoging van 1% voor het kalenderjaar 2022. In de begroting 2022 wordt dit verwerkt.

De ABP pensioenpremie stijgt vanwege de langdurig lage rente bij een gelijkblijvende pensioenregeling. Er is daarom meer premie nodig om de pensioenen te financieren. Daarnaast is het pensioen duurder geworden door de toegenomen levensverwachting. De stijging van de premie is afhankelijk van de te behalen beleggingsresultaten en de hiermee samenhangende dekkingsgraad. Het is redelijk rekening te houden dat na de coronacrisis de economische vooruitzichten niet rooskleurig zullen zijn. De rendementen en lage rente zullen naar verwachting in 2022 niet verbeteren. Vooralsnog is de aanname dat de pensioenpremie hierdoor met 1 % stijgt. Dit is gebaseerd op de stijging van de pensioenpremie in 2021.

6.5 Investeringen

Basis voor de op te nemen investeringen vormt het geactualiseerde overzicht van investeringen, jaarschijf 2022-2024, uit de begroting 2021. Daarnaast is ook sprake van nieuw aangeleverde investeringswensen (zie ook 3.2.2).
Vervangingsinvesteringen worden, volgens de voorschriften, voor de historische kostprijs opgenomen. Mocht er sprake zijn van hogere of lagere vervangingskosten, dan wordt dit in de begroting toegelicht.

6.5.1 Vervangingsinvesteringen

Voor een goed financieel beleid is het van belang dat de lasten van de vervangingsinvesteringen opgenomen zijn in de meerjarenbegroting. Voor vrijwel alle vervangingsinvesteringen zijn inmiddels beheerplannen opgesteld die financieel vertaald zijn in de huidige meerjarenbegroting. Voorbeelden hiervan zijn IBOR-beheerplannen en

beheerplan gemeentelijk vastgoed, die beide in 2021 worden herzien en ook IHP, ICT, Facilitair en materieelplan BOR. Het beheerplan begraafplaatsen is nog in voorbereiding.

6.6 Verbonden partijen

In de begroting 2022-2025 worden de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen waarbij de gemeente Krimpenerwaard is aangesloten verwerkt.

Met de “financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden” bepalen de gemeenten in de regio Hollands-Midden vooraf een uniform financieel kader voor de jaarlijks toe te passen prijsindexatie in de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen in deze regio. De begrotingen van alle gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente Krimpenerwaard deel neemt worden getoetst aan deze vastgestelde kaders. De kaders voor de begroting 2022 zijn op 4 november 2020 vastgesteld door de bestuurlijke klankbordgroep van het financieel overleg van gemeenten in de regio Hollands-Midden en vervolgens besproken in de vergadering van de auditcommissie van 23 november 2020.

Het betreft een variant met een waardevaste indexering. Hierbij wordt de indexering voor 2022 gecorrigeerd voor de ontwikkelingen in het jaar 2020 en 2021 (gebaseerd op indices uit Centraal Economisch Plan, septembercirculaire 2020).

De kaders voor de begroting 2022 betreffen:

- De indexatie op basis van een jaarlijkse groei gebaseerd op de prijs overheidsconsumptie beloning werknemers 1,4% en de prijs overheidsconsumptie netto materieel (1,1% zoals opgenomen in de publicaties van het CPB.
- Het opnemen van een nieuwe algemene taakstelling in de begrotingen 2022 is niet toegestaan.
- In de begrotingen en jaarrekeningen dient standaard een paragraaf op te worden genomen over de toepassing van de vastgestelde indexering. Deze paragraaf dient te worden verdeeld naar economische categorieën (% personeel, % materieel en % overige) en een paragraaf met een analyse van de risico's in relatie tot de omvang van het weerstandsvermogen.

De financiële kaderstelling is opgesteld door de regio gemeenten. Voor de gemeenschappelijke regelingen waar de regio gemeenten bestuurlijk een meerderheid vormen gelden de afspraken als dwingend. Dit betreft de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- Veiligheidsregio Hollands Midden
- Omgevingsdienst Midden-Holland
- Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg/GGD

De overige gemeenschappelijke regelingen waarbij de regio gemeenten geen meerderheid in het bestuur vormen maar waaraan de gemeente Krimpenerwaard wel deelneemt zijn geïnformeerd over de vastgestelde kaders. Daarbij zijn deze gemeenschappelijke regelingen er op gewezen dat hun begrotingen zullen worden getoetst aan de hiervoor genoemde kaders.
De bijstelling van de bijdragen aan verbonden partijen die het gevolg is van de gehanteerde jaarlijks toegestane indexering, is niet opgenomen in deze kadernota, maar wordt rechtstreeks in de meerjarenbegroting 2022-2025 verwerkt. De overige bijstellingen van de bijdragen, onder andere als gevolg van autonome ontwikkelingen, zijn wel meegenomen in deze kadernota.

6.6.1 Stedin

In het Jaarplan 2021 van de Stedin Groep wordt een resultaat over 2021 verwacht van vrijwel nihil. Als reden van het fors lagere resultaat ten opzichte van vorige jaren worden door Stedin de volgende argumenten genoemd:

- Hogere operationele kosten
- Hogere afschrijvingslasten als gevolg van toename van de vaste activa
- Hogere financiële lasten
- Ontbreken van eenmalige baten van verkoop transformatoren

Gezien de hoge investeringen die de komende jaren op de planning staan is het de verwachting dat het resultaat van Stedin op een dergelijk laag niveau blijft, derhalve wordt voorgesteld de dividendopbrengst vanaf 2022 af te ramen naar nihil.

6.7 Financiering

In de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) zijn kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden.

De gemeente streeft er naar om leningen tegen een zo laag mogelijk rentepercentage aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen. Daartoe wordt bij het afsluiten van leningen rekening gehouden met de liquiditeitsbehoefte, rentevisie, kasgeldlimiet (financiering voor een periode van maximaal 1 jaar) en renterisiconorm (financiering periode langer dan 1 jaar).

De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de toekomstige ontwikkeling van de omvang van de leningenportefeuille. De financieringsbehoefte in de komende jaren is sterk afhankelijk van het investeringstempo van reeds beschikbaar gestelde kredieten en het nog op te stellen investeringsprogramma 2022-2025. In de huidige meerjarenbegroting 2021-2024 wordt rekening gehouden met het aantrekken van langlopende geldleningen van in totaal € 55 miljoen. Op basis van de geactualiseerde liquiditeitenplanning loopt dit bedrag voor de jaren 2021-2025 op naar € 70 miljoen. De marktrente is ten opzichte van vorig jaar nauwelijks gewijzigd. Vooralsnog wordt uitgegaan van een marktrente van 0,5% bij het aantrekken van leningen in de periode 2022-2025.

Op grond van regelgeving wordt rente toegerekend aan taakvelden. De meest recente berekening resulteert in een rentepercentage van 0,8%. Deze omslagrente wordt voorlopig gehanteerd voor de meerjarenbegroting 2022-2025. Tijdens het proces van het opstellen van de nieuwe meerjarenbegroting wordt nog een actuele berekening gemaakt. Indien hieruit blijkt dat het percentage wijzigt, wordt de te hanteren omslagrente alsnog aangepast.

6.8 Programmatisch werken

Het college heeft in het collegeprogramma 2019-2022 doelen geformuleerd voor de verschillende BBV-programma's. Op deze doelen vindt in de P&C cyclus inhoudelijke verantwoording plaats. Voor een aantal ambities en doelen uit het collegeprogramma is gekozen om te werken via een programmatische aanpak.
De rol van de overheid verandert van verzorgend naar participerend. Dit vraagt veel van burgers én ambtenaren. Als gemeente Krimpenerwaard staan we dan ook voor complexe en omvangrijke uitdagingen. Om de maatschappelijke opgaven te realiseren hebben we een samenhangende (gemeentelijke) inzet nodig op het gebied van sociaal, economie, fysiek en beheer.
Programmatisch en projectmatig werken zijn methodes die passen bij sturing op maatschappelijke doelen/ opgaves, resultaten, samenwerking en het delen van verantwoordelijkheden. Daarnaast past deze manier van werken bij de samenwerking met externe partijen en maatschappelijke organisaties, zoals met de Omgevingswet wordt nagestreefd. Programmatisch werken is een hulpmiddel om opgaven doelgericht te realiseren. Het zorgt voor overzicht, maakt het kiezen van de meest effectieve en efficiënte inspanningen mogelijk, organiseert samenwerking, levert samenhang op en geeft de mogelijkheid om te sturen op het geheel.

De programma's
In de periode 2018-2022 is in de gemeente met drie programma's gewerkt. In 2022 wordt met het college overlegd over de programma's voor de komende vier jaar. Hierbij speelt een rol dat van de drie huidige programma's er twee worden geïmplementeerd en afgerond en het programma Duurzaamheid zal worden voortgezet in verband met de grote opgaven.

Programma Verandering Ruimtelijk Domein
Met het programma Verandering Ruimtelijk Domein worden de organisatie en samenleving voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 juli 2022. De samenleving wordt steeds mondiger. Als gemeenten willen wij de ideeën en energie uit de samenleving beter benutten. In 2022 wordt het programma verder geborgd in de reguliere werkzaamheden van de organisatie.

Programma Dienstverlening
In het programmaplan Dienstverlening staan de projecten en inspanningen die bij gaan dragen aan een betere dienstverlening. Wij zijn er voor onze inwoners (inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners). Daarom zetten wij als professionals onze inwoners centraal in onze dienstverlening. Dit noemen we inwoner gedreven dienstverlening.
Bij alles wat we doen vragen we ons af vanuit welke rol wij contact hebben met de inwoner en vanuit welke rol de inwoner contact met ons heeft. Wij richten onze producten, diensten en processen zo in dat deze aansluit bij de beleving van onze inwoners. Het programma dienstverlening bevat projecten en initiatieven die zich richten op drie pijlers: Nabijheid, Snel & Simpel en Digitaal.

In 2021 en 2022 wordt het programma verder geïmplementeerd in de organisatie en onderdeel van de reguliere werkzaamheden.

Programma Duurzaamheid
Het programma Duurzaamheid richt zich op het terugdringen van CO2 uitstoot. In dit programma maken we een start met de energietransitie (meer duurzame energie) in de Krimpenerwaard. Ook werken we aan het tegengaan van bodemdaling: de grootste bron van CO2 uitstoot in de gemeente Krimpenerwaard. Daarnaast werkt het programma aan betere klimaatadaptieve kernen (inmiddels opgenomen in integrale visievorming voor de openbare ruimte).
In de periode 2017-2021 (huidige kabinet) is in veel sectoren gewerkt aan gedragen klimaatplannen. Dit is de uitwerking van het klimaatakkoord waarin niet alleen gemeenten voor de gebouwde omgeving, maar bijvoorbeeld ook de industrie, stevige plannen heeft gemaakt. Een volgend kabinet zal starten met uitvoering. De gemeente zal in 2022 daarin zeer waarschijnlijk een rol krijgen. Het is nog niet duidelijk welke rol en hoe groot die rol zal zijn. Wij leveren graag een bijdrage aan de uitvoering zo lang daarvoor ook toereikende middelen beschikbaar worden gesteld

6.9 Subsidies

De gemeenteraad stelt een indicatie van de begrotingsruimte voor subsidies vast bij de kadernota. Het uitgangspunt voor de begrotingsruimte vormen de vastgestelde plafonds van 2022. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de septembercirculaire. Definitieve vaststelling volgt bij de begrotingsbehandeling. In dit geval betreft het de budgetruimte voor 2023.

Bij de totstandkoming van het nieuwe subsidie instrumentarium is uitgegaan van de juridische verplichting om plafonds direct met de subsidieregels te publiceren. Met de start van de aanvraagperiode voor instellingen in april van het voorafgaande jaar ontstond hiermee de noodzaak om ruim anderhalf jaar van tevoren bij de kadernota de plafonds indicatief vast te stellen. Hiermee weer een jaar vooruit gelopen op de reguliere P&C-cyclus. Het realiteitsgehalte van deze plafonds is beperkt gezien het feit dat er geen rekening kan worden gehouden met nog onvoorziene of nog op handen zijnde ontwikkelingen op de verschillende beleidsthema's.

Voor instellingen die zich om uiteenlopende redenen niet lenen voor tendering bij overschrijding van de beschikbare middelen binnen een subsidiethema wordt gewerkt met begrotingssubsidies. Voor een aantal thema's geldt dat wordt afgeweken van de tendermethode. Dit staat dan beschreven in de subsidieregeling 2022 bij het betreffende subsidiethema.

6.10 Sustainable Development Goals

De Sustainable Development Goals (Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn 17 doelen "om van de wereld een betere plek te maken in 2030". De gemeenteraad heeft op 14 juli 2020 motie M20-028 aangenomen. De uitvoering van deze motie wordt voortvarend opgepakt. Qua inhoud en uitvoerbaarheid sluiten we aan bij de "Green Deal" van de Europese Unie. We richten de monitoring hierbij op duurzaamheid door in onze P&C cyclus aan te sluiten bij de volgende vier SDG's:

1. Betaalbare en duurzame energie
2. Verantwoorde consumptie en productie (circulaire economie)
3. Klimaatactie (CO2 uitstoot, klimaatadaptatie en bodemdaling)
4. Leven op land (biodiversiteit)

Het instrumentarium van de Sustainable Development Goals biedt echter onvoldoende mogelijkheden om de monitoring goed uit te kunnen voeren. We hebben daarom een eigen CO2 monitor (o.b.v. de klimaatmonitor van Rijkswaterstaat) opgezet. Ook monitoren we de komende jaren zelf de opwek van hernieuwbare energie. Vanuit het Rijk worden bovendien diverse monitoringsinstrumenten ontwikkeld m.b.t. biodiversiteit, circulaire economie en klimaatadaptatie.

Vanaf 2022 nemen we deze informatie (zodra beschikbaar) regulier op in de P&C cyclus.

6.11 Egalisatiereserve ICT

Als gevolg van wettelijke en technische ontwikkelingen is jaarlijks sprake van aanvragen voor extra financiële middelen ten behoeve van ICT-gerelateerde exploitatielasten. Dit betreft zowel kosten voor hard- en software als lasten die voortvloeien uit het MJOP ICT. Vaak betreft het noodzakelijke aanvragen die financieel relatief klein zijn. Zo ook voor 2022 en verder.

Om nu te voorkomen dat we u als gemeenteraad jaarlijks dergelijke aanvragen moeten voorleggen, willen we gebruik maken van de egalisatiereserve ICT. Idee hierbij is dat jaarlijks bij de jaarrekening wordt bekeken wat het saldo is op de betreffende ICT-gerelateerde onderdelen in de begroting. Bij een overschot wordt het saldo toegevoegd aan de reserve en bij een tekort wordt het eraan onttrokken. Op deze wijze worden de ICT-gerelateerde lasten optimaal over de jaren verdeeld.

Aangezien de omvang van de reserve niet oneindig is, zijn er wel regels nodig om de reserve op genoemde manier te kunnen gebruiken. Het voorstel is om gecumuleerde aanvragen met exploitatielasten tot € 50.000, zowel incidenteel als structureel, niet meer aan te vragen. De betreffende aanvragen worden gedurende het begrotingsjaar uitgevoerd en aan het eind van het jaar verrekend met de reserve. Gecumuleerde aanvragen met exploitatielasten vanaf € 50.000 worden wel aan de gemeenteraad voorgelegd, tenzij blijkt dat er ruimte is in de reserve. Indien het op enig moment nodig is om van voorgestelde werkwijze af te wijken, leggen wij dit goed onderbouwd aan u voor.

Gedurende het begrotingsjaar zal bij diverse p&c-documenten worden nagegaan of er meerjarig voldoende ruimte binnen de reserve beschikbaar is. Een negatief saldo van een reserve is immers niet toegestaan en een te ruime omvang niet wenselijk.

7. LOKALE HEFFINGEN

7.1 Onroerende-zaakbelastingen (OZB) en overige ongebonden heffingen

De opbrengst van de OZB wordt jaarlijks verhoogd op basis van de inflatiecorrectie. Bij de OZB gaan we uit van de totale opbrengst van het voorgaande jaar bij een gelijkblijvend areaal.
Op grond van de het bij de begroting 2019 aangenomen amendement (A18-44) wordt de hondenbelasting afgebouwd. Dit betekent dat we vanaf 2022 geen opbrengst hondenbelasting meer in de begroting hebben opgenomen.

7.2 Gebonden heffingen

Afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en havengelden zijn gebonden heffingen. Uitgangspunt is dat deze heffingen kostendekkend zijn, tenzij de tarieven dan aanzienlijk hoger zijn dan bij vergelijkbare gemeenten.

Kostendekkendheid houdt in dat de tarieven zodanig vastgesteld worden dat de geraamde baten niet uitgaan boven de geraamde lasten. Deze wettelijke eis van maximale kostendekkendheid betekent niet dat de afzonderlijke tarieven per heffing maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Een individueel tarief kan meer dan 100% kostendekkend zijn, maar daar staat dan een ander tarief met een lager percentage tegenover.

In het collegeprogramma is opgenomen om door te groeien naar meer kostendekkende tarieven. Daarbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Bij de meerjarenbegroting 2019-2022 is bij amendement (A18-39) besloten de tarieven van de lijkbezorgingsrechten in 2022 te laten stijgen met 5,25%, met uitzondering van de tarieven voor het verlenen van rechten.
- Leges kunnen met meer dan de inflatie stijgen om een grotere mate van kostendekkendheid te bereiken. Dit is conform de in de meerjarenbegroting 2019-2022 ingezette lijn.

In de begroting nemen wij een overzicht op met de berekening van de mate van kostendekkendheid per heffing. De wijze van de berekening van de overhead bij de tarieven is bepaald in de financiële verordening.

7.2.1 Afvalstoffenheffing

Bij de berekening van de tarieven voor de afvalstoffenheffing gaan we uit van 100% kostendekkende tarieven.

7.2.2 Rioolheffing

Bij de berekening van de tarieven voor de rioolheffing gaan we uit van 100% kostendekkende tarieven.

BIJLAGEN

Bijlage 1 - Toelichting op nieuw beleid

2.1 Exploitatie

Bestuur en ondersteuning				
	2022	2023	2024	2025
Structureel	-177	-177	-177	-177
Beleidskeuze	-177	-177	-177	-177
Aframing dividend Stedin	-177	-177	-177	-177
Voor toelichting zie verbonden partijen Stedin: als gevolg van grote investeringen bij Stedin, zijn de te verwachtte inkomsten nihil.				
Eindtotaal	-177	-177	-177	-177

Bedragen x € 1.000

Verkeer, vervoer en waterstaat				
	2022	2023	2024	2025
Structureel	-76	-76	-76	-76
Beleidskeuze	-76	-76	-76	-76
Opstelstrook veer Bergambacht (kapitaallasten)	-5	-5	-5	-5
Het verkeer op de Veerweg (N475) gaat richting het veer Bergambacht en naar overige bestemmingen. Door deze gemengde bestemmingen ontstaan onveilige situaties. (stilstaand verkeer op een doorgaande weg). Om die reden wordt gekeken naar de mogelijkheid een extra opstelstrook voor het veer te realiseren.				
Veer Gouderak-Moordrecht	-71	-71	-71	-71
De Veerdienst Schoonhoven BV exploiteert het veer tussen Gouderak en Moordrecht. Er is een sterke sociale cohesie tussen Gouderak en Moordrecht. Het veer biedt bovendien een alternatief voor de drukke rondweg bij Westergouwe. Recreatief verkeer en sportverkeer (Zwembad Gouderak). De exploitatiebijdrage bedraagt € 118.000 per jaar, waarvan € 70.800 (60%) voor rekening komt van de gemeente Krimpenerwaard en de rest voor rekening is van de gemeente Zuidplas. De gemeenteraad van Zuidplas heeft op 30 mei 2017 een motie aanvaard die het college oproept een maximum te hanteren voor de bijdrage van Zuidplas van € 55.000 per jaar, jaarlijks te evalueren, en de raad in 2022 een beslissing te laten nemen over continuering van de verplichting tot meebetalen in de exploitatie op basis van evaluatie. Vooralsnog nemen we een bedrag op van € 70.800 per jaar voor bekostiging van de exploitatie van dit veer voor de komende jaren				
Eindtotaal	-76	-76	-76	-76

Bedragen x € 1.000

Sport, cultuur en recreatie

	2022	2023	2024	2025
Structureel	**-102**	**-102**	**-102**	**-102**
Collegeprogramma	**-88**	**-88**	**-88**	**-88**
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024	**-88**	**-88**	**-88**	**-88**
In het Uitvoeringsprogramma Cultuur is de nieuwe subsidieregeling cultuur opgenomen als actielijn 4. In het voorkeursscenario 2 wordt dit uitgevoerd binnen het budgetplafond van € 268.000. Het budgetplafond cultuur is 2x incidenteel verhoogd van € 150.000 naar € 168.000. Met dit scenario wordt gestuurd op een structurele verhoging van het budgetplafond met € 118.000. Hiervan wordt € 30.000 gefinancierd vanuit R&T (SKMP), budget Economische promotie – algemeen. In de Kadernota 2022 wordt per saldo een structureel bedrag gevraagd van € 88.000.				
Beleidskeuze	**-14**	**-14**	**-14**	**-14**
Stichting Vlister Openluchtbaden	**-14**	**-14**	**-14**	**-14**
Per 1 januari 2019 is de btw-sportvrijstelling verruimd. Vanaf dat moment geldt deze vrijstelling niet alleen voor sportverenigingen, maar ook voor exploitanten van sportaccommodaties (o.a. gemeenten en stichtingen). Hoewel de exploitanten hierdoor geen 6% btw over inkomsten meer hoeven af te dragen (de vrijstelling), verliezen ze ook hun recht op aftrek van btw (meestal 21%). Het belastingvoordeel raken ze dus kwijt.				
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024 (Budgetneutraal)	**-30**	**-30**	**-30**	**-30**
In het Uitvoeringsprogramma Cultuur is de nieuwe subsidieregeling cultuur opgenomen als actielijn 4. Het budgetplafond cultuur is 2x incidenteel verhoogd van € 150.000 naar € 168.000. Voor het uitvoeringsprogramma Cultuur is een structurele verhoging van het budgetplafond van € 118.000. nodig. Hiervan wordt € 30.000 gefinancierd vanuit R&T (SKMP), budget Economische promotie – algemeen.				
Budgetoverheveling ophoging subsidieplafond Cultuur 30K	**30**	**30**	**30**	**30**
Voor het ophoging van de het Subsidieplafond Cultuur met € 118.000 bij taakveld 5.3 kan € 30.000 gedekt worden uit het taakveld 3.4 Economische promotie.				
Eindtotaal	**-102**	**-102**	**-102**	**-102**

Bedragen x € 1.000

Sociaal Domein

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-224**	**-70**	**-**	**-**
Noodzakelijk	**-69**	**-**	**-**	**-**
Kwadraad monitoren van veiligheidssituaties en het bieden van overbruggingszorg naar GGZ	**-69**	**-**	**-**	**-**
Voor 2021 is Kwadraad incidenteel gecompenseerd voor de aanvullende diensten: monitoren van veiligheidssituaties en het bieden van overbruggingszorg naar GGZ. In overleg met ketenpartners moet de inzet van Kwadraad in dergelijke casuïstiek in de toekomst worden beperkt. Naar verwachting is dit niet gerealiseerd bij aanvang van 2022. Temeer omdat de monitoring van veiligheidssituaties om trajecten van circa 1,5 jaar gaat en Kwadraad dat niet zondermeer kan afbreken.				

Bedragen x € 1.000

	2022	2023	2024	2025
Beleidskeuze	**-155**	**-70**	**-**	**-**
Preventieteam	**-155**	**-70**	**-**	**-**
De doorontwikkeling van het preventieteam heeft volop onze aandacht. Onze overtuiging is dat -onder gelijkblijvende omstandigheden- het preventieteam bijdraagt aan de afschaling van (dure) maatwerkvoorzieningen. Daarnaast wordt in afstemming met en tussen de verschillende partners een algemeen toegankelijk preventief aanbod gecreëerd. Dit vereist (structurele) sturing en coördinatie. In 2022 wordt voor deze formatieplaats € 85.000 onttrokken uit de reserve sociaal domein. Vanaf 2023 daalt deze formatieplaats in binnen de reguliere formatie/loonsom. Daarnaast zijn er in 2022 en 2023 middelen nodig voor de aanschaf en onderhoudskosten van een registratiesysteem (€ 40.000), deskundigheidsbevordering (€ 20.000) en communicatie (€ 10.000).				
Structureel	**-350**	**-350**	**-350**	**-350**
Noodzakelijk	**-350**	**-350**	**-350**	**-350**
Regionale visie Sociaal Domein	**-350**	**-350**	**-350**	**-350**
In het najaar wordt een besluit genomen over de regionale visie Sociaal Domein “Samen scherper aan de wind”. In deze visie wordt vastgelegd welke (wettelijke) taken in regionaal verband worden uitgevoerd. Gelijktijdig ligt daarbij ook een financieringsvraagstuk voor. Dit financieringsvraagstuk is een gevolg van enerzijds het wegvallen van regionale middelen (transformatiefonds) en anderzijds de wijziging in de algemene uitkering (beschermd wonen). Op dit moment is niet duidelijk of deze wijziging in de algemene uitkering voor onze gemeente positief of negatief uitpakt. Dit wordt in beeld gebracht op basis van de septembercirculaire.				
Eindtotaal	**-574**	**-420**	**-350**	**-350**

Bedragen x € 1.000

Volksgezondheid en milieu

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-100**	**-100**	**-**	**-**
Collegeprogramma	**-100**	**-100**	**-**	**-**
Gebiedsprocessen bodemdaling	**-100**	**-100**	**-**	**-**
Tot en met 2023 worden gebiedsprocessen in deelgebieden voortgezet om te komen tot gebiedsontwikkelplannen, met concrete maatregelen voor vermindering CO2-uitstoot en bodemdaling. Dit is inclusief een aanvraag bij de provincie voor middelen om de maatregelen te kunnen uitvoeren. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de landelijke opgave voor vermindering van 1Mton CO2 emissie uit veen. Dit betreft €100.000 in 2022 en €100.000 in 2023.				
Eindtotaal	**-100**	**-100**	**-**	**-**

Bedragen x € 1.000

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-75**	**-75**	**-**	**-**
Beleidskeuze	**-75**	**-75**	**-**	**-**
Optimalisering processen RO	**-75**	**-75**	**-**	**-**

In het Uitvoeringsprogramma VTH 2021 is het optimaliseren van processen opgenomen. Dit moet leiden tot vermindering van regels en processen, de kwaliteit toe te laten nemen en de werkdruk af te laten nemen. Dit alles zal ertoe leiden dat vergunningaanvragen sneller afgehandeld kunnen worden en soms zelfs niet meer nodig zijn. Mogelijk voorbeeld is een uitbreiding van het vergunningvrij bouwen.
Zoals al opgenomen in het Uitvoeringsprogramma VTH 2021 starten de activiteiten in 2021 (inventarisatie en proefneming). De investeringen vinden plaats in 2022 en 2023.

Structureel	**-295**	**-295**	**-295**	**-295**
Noodzakelijk	**-295**	**-295**	**-295**	**-295**
Capaciteit Ruimtelijke Ordening	**-295**	**-295**	**-295**	**-295**

Bij het team toezicht en handhaving zien wij de laatste jaren een forse toename van de werkzaamheden op het gebied van toezicht en handhaving op het gebied van Ruimtelijke Ordening. Het lukt met de huidige capaciteit niet meer om de structurele werkzaamheden uit te voeren. Wenst de gemeente op een adequaat en minimaal niveau haar handhavings- en toezichtstaken op het gebied van Ruimtelijke Ordening te kunnen uitvoeren dan is een extra capaciteit vereist van 3 fte.
Daarnaast is extra inzet noodzakelijk op gebied van bezwaar en beroep, juridische kwaliteitszorg, pre mediation en deregulering. Hiervoor is 1,0 fte noodzakelijk. Dit alles vergt een structurele verhoging van het budget met een bedrag van € 295.000. Richting de begroting zal het college de inschatting voor de werkzaamheden op het gebied van toezicht en handhaving nader onderbouwen. Zodoende kan de raad bij de begroting een besluit nemen op het wel of niet honoreren van deze kosten.

Eindtotaal	**-370**	**-370**	**-295**	**-295**

Bedragen x € 1.000

2.2 Investeringen

De in het onderstaande genoemde investeringsbedragen hebben niet direct invloed op het saldo van de exploitatie. De investeringen worden in een aantal jaren afgeschreven en dit leidt tot jaarlijkse kapitaallasten (rente + afschrijving) die in de exploitatie worden meegenomen. Voor een aantal investeringen geldt dat de kapitaallasten kunnen worden gedekt, ten laste van reserves, tarieven of anderszins. Eventuele dekking is bij de toelichting op de investering aangegeven

Bestuur en organisatie				
	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	-1.909	-1.827	-729	-1.189
Noodzakelijk	**-1.909**	**-1.827**	**-729**	**-1.189**
MJOP ICT	**-386**	**-832**	**-289**	**-442**
Betreft het krediet nodig voor het MJOP ICT. In de meerjarenbegroting 2021 is al rekening gehouden met de lasten en dekking die hieruit voortvloeien.				
Gebouwenbeheerplan	**-1.523**	**-995**	**-440**	**-747**
De gemeente beschikt over diverse, openbare en niet-openbare, gebouwen. In de begroting wordt voor deze gebouwen rekening gehouden met groot onderhoud. In het kort komt het er op neer dat er geen achterstallig onderhoud mag ontstaan. In 2017 heeft de raad het 'Beheerplan gemeentelijk vastgoedbeheer 2017-2031' vastgesteld. Dit vormt het beleidskader voor het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed voor de komende jaren. De meerjarenonderhoudsplanningen worden conform het Beheerplan 2017-2031 in 2021 geactualiseerd. De financiële consequenties worden uitgewerkt in de financiële onderhoudsvoorziening. In de begroting 2021 is reeds aangegeven dat voor het verrichten van groot onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedobjecten in 2022 €1.523.242 nodig is. Dit bedrag is in de begroting opgenomen op de B-lijst.				
Eindtotaal	**-1.909**	**-1.827**	**-729**	**-1.189**

Bedragen x € 1.000

Verkeer, vervoer en waterstaat				
	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	-150	-	-	-
Noodzakelijk	**-**	**-**	**-**	**-**
Investeringen IBOR	**P.m.**	**P.m.**	**P.m.**	**P.m.**
De herijking van het IBOR en vGRP is gestart. De actuele investeringscijfers worden in de loop van 2021 bekend, waarna deze bij het opstellen van de begroting 2022 worden opgevoerd.				
Beleidskeuze	**-150**	**-**	**-**	**-**
Realisatie extra opstelstrook veer Bergambacht.	**-150**	**-**	**-**	**-**
Het verkeer op de Veerweg (N475) gaat richting het veer Bergambacht en naar overige bestemmingen. Door deze gemengde bestemmingen ontstaan onveilige situaties. (stilstaand verkeer op een doorgaande weg). Om die reden wordt gekeken naar de mogelijkheid een extra opstelstrook voor het veer te realiseren.				
Eindtotaal	**-150**	**-**	**-**	**-**

Bedragen x € 1.000

Sport, cultuur en recreatie

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-114**	**-**	**-**	**-**
Noodzakelijk	**-114**	**-**	**-**	**-**
Baggerplan	**-114**	**-**	**-**	**-**
Conform MJOP, dekking IBOR				
Eindtotaal	**-114**	**-**	**-**	**-**

Bedragen x € 1.000

Volksgezondheid en milieu

	2022	2023	2024	2025
Incidenteel	**-**	**-**	**-**	**-**
Noodzakelijk	**-**	**-**	**-**	**-**
Investeringen vGRP	**P.m.**	**P.m.**	**P.m.**	**P.m.**
De herijking van het IBOR en vGRP is gestart. De actuele investeringscijfers worden in de loop van 2021 bekend, waarna deze bij het opstellen van de begroting 2022 worden opgevoerd.				
Eindtotaal	**-**	**-**	**-**	**-**

Bedragen x € 1.000

Bijlage 2 - Nieuw beleid naar categorie

In deze bijlage zijn alle nieuwe aanvragen uit deze kadernota nogmaals opgenomen. Ditmaal zijn ze overzichtelijk gesplitst naar de 3 categorieën: Collegeprogramma, Noodzakelijk en Beleidskeuze. Per categorie is een tabel opgenomen. Binnen deze tabellen is onderscheid gemaakt in exploitatie (incidenteel en structureel) en investering.

Collegeprogramma

	2022	2023	2024	2025
Collegeprogramma	**-188**	**-188**	**-88**	**-88**
Exploitatie	**-188**	**-188**	**-88**	**-88**
Incidenteel	**-100**	**-100**	**-**	**-**
Gebiedsprocessen bodemdaling	-100	-100	-	-
Structureel	**-88**	**-88**	**-88**	**-88**
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024	-88	-88	-88	-88
Eindtotaal	**-188**	**-188**	**-88**	**-88**

Bedragen x € 1.000

Noodzakelijk

	2022	2023	2024	2025
Noodzakelijk	**-2.737**	**-2.472**	**-1.374**	**-1.834**
Exploitatie	**-714**	**-645**	**-645**	**-645**
Incidenteel	**-69**	**-**	**-**	**-**
Kwadraad GGZ	-69	-	-	-
Structureel	**-645**	**-645**	**-645**	**-645**
Regionale visie Sociaal Domein	-350	-350	-350	-350
Capaciteit RO	-295	-295	-295	-295
Investering	**-2.023**	**-1.827**	**-729**	**-1.189**
Incidenteel	**-2.023**	**-1.827**	**-729**	**-1.189**
Investeringen IBOR	P.m.	P.m.	P.m.	P.m.
Investeringen vGRP	P.m.	P.m.	P.m.	P.m.
MJOP ICT	-386	-832	-289	-442
Gebouwenbeheerplan	-1.523	-995	-440	-747
Baggerplan	-114	-	-	-
Eindtotaal	**-2.737**	**-2.472**	**-1.374**	**-1.834**

Bedragen x € 1.000

Beleidskeuze				
	2022	2023	2024	2025
Beleidskeuze	**-646**	**-411**	**-266**	**-266**
Exploitatie	**-496**	**-411**	**-266**	**-266**
Incidenteel	**-230**	**-145**	**-**	**-**
Optimalisering processen RO	-75	-75	-	-
Preventieteam	-155	-70	-	-
Structureel	**-266**	**-266**	**-266**	**-266**
Stichting Vlister Openluchtbaden	-14	-14	-14	-14
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024 (Budgetneutraal)	-30	-30	-30	-30
Aframing dividend Stedin	-177	-177	-177	-177
Opstelstrook veer Bergambacht (kapitaallasten)	-5	-5	-5	-5
Budgetoverheveling ophoging subsidieplafond Cultuur	30	30	30	30
Veer Gouderak-Moordrecht	-71	-71	-71	-71
Investering	**-150**	**-**	**-**	**-**
Incidenteel	**-150**	**-**	**-**	**-**
Opstelstrook veer Bergambacht.	-150	-	-	-
Eindtotaal	**-646**	**-411**	**-266**	**-266**

Bedragen x € 1.000